

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . . 3 ft.
Negyed évre . . 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető
küldemények a szerkesztő-
nek, anyagiak a laptulaj-
donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyiltér sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.

A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvnyomdá-
jában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Közéletünk multja és jelene.

megye közönsége aggódva szemlélte eme állapotokat. Feltette egyrészt a két vezérő férfit, kikhez valóban tiszteletreméltó tulajdonaiért, hibáik mellett is ragaszkodott és azokat elejteni nem akarta: annál kevésbé, mert az egyiken a politikai változás áldozatát látta, a másiknál pedig és nagy részben méltán minden bajt betegségének tulajdonított; de másrésztől aggódott a vármegyéért, melyet lassanként megint a tepszed állapotába látott alászállani. A kormány azonban, mely a dolgokat nem a személyes rokonszenv szemüvegén nézte, azáltal vélt a bajon segíteni, hogy a vármegye élére más főispánt állított. És a kormány ezen intézkedése a vármegyében is azonnal megnyugvással találkozott volna, ha a volt főispánról, kit a kormányzat más ágában, vagy az igazságszolgáltatás terén, mint elismert jeles jogászt, a közszolgálat előnyére alkalmazhatott volna, és ki mint vagyontalan ember, erre valóban rászorult, — kellőleg gondoskodik. Így azonban a vármegye közönségének nagy többsége, a kormány ezen intézkedésében méltatlanságot látva és ezen elkeseredve, az új főispán irányában, kit különben kiváló tulajdonai és szeretetre méltó modora miatt igen szívesen fogadott volna, ellenzéki állást foglalt el és őt a megye javát célzó törekvéseiben nemcsak hogy nem támogatta, hanem neki eleinte igen sok kellemetlenséget okozott. Ezen zűrzavaros állapotban köszöntött be az 1877. évi tisztújítás. Az új főispán Gromon Dezső Lovászinak újra megválasztatása ellen — igen bölcse és nemes szívűen — akadályokat nem gürdített; bölcse, mert látta, hogy a katasztrófának már rövid idő múlva be kell következnie és nemesszívűen, mert nem akarta ezen különben érdemes embernek utolsó óráit megkeseríteni. A mit a főispán és a megyei közönség már a megválasztáskor tudott, az, az 1878. év nyarán bekövetkezett. Lovászi meghalt.

Ekkor úgy a vármegye közönsége mint a főispán is, ritka egyértelemmel fordult azon ember felé, kit már kora ifjúságától kezdve a vármegye közönsége olyannak tekintett, ki hivatva lesz egykor a vármegyét kormányozni; ki a kormányzatot eddig is Lovászi hosszú betegsége alatt vasszorgalommal és kiváló szakismerettel vezette és kiról mindenki meg volt győződve, hogy az időszerűt ő azon egyedüli férfit, ki tanulmányai, a közigazgatás terén szerzett tapasztalatai, erélyvel párosult higgadsága és ernyedetlen munkássága folytán meggyenk közéletének a várva-várt lendületet megadni fogja.

Az 1878. évi szeptember hó 12-én tartott közgyűlés a bizottsági tagok óriási részvéte és rég nem látott lelkesedése mellett a vármegye alispánjává megválasztotta Sándor Bélát. Ezen időponttól számított én a negyedik korszakot, a „munka“ korszakát.

Gromon Dezső, kiről főispánsága kezdetén, miután addig közhivatalt nem viselt, sokan azt hitték, hogy ennek vagy amannak tanácsára és támogatására fog szorulni, — azon idő alatt, míg a megyei közönséggel állása megszilárdításáért küzdeni volt kénytelen, minden idegen segítség nélkül, kizárólag saját erejére utalva, a vármegye viszonyait, annak óhajait, annyira megismerte, a megyei közigazgatás minden ágazatában oly nagy jártasságot szerzett, hogy akkor, midőn maga mellett Sándor Bélában oly munkatársat nyert, kinek keblét szinte fáradhatlan tetterő duzzasztotta, nemes hévvel lépett ki azon passivitásból, a melyre az eddigi körülmények által kárthatva volt. Vállvetve működött együtt a két férfi. Közük a legteljesebb egyetértés, a legnagyobb bizalom honolt. Nem feltette egyik sem népszerűségét, befolyását, a másiktól, hanem azt mindkettő a közös cél elérésére használta fel. Minden közösen lett tervezve, közösen kivívta. Meg is volt a látszatja ezen egyértelmű működésnek, és a

vármegye örvendő tapasztalta, hogy kormányzata a legjobb kezekben van.

Működésük első nyilvánulása volt, hogy az eddig — lehet mondani — hasztalanul elpocsékolott természetbeni közmunkának feles kényszer-váltóságát hozták a közgyűlésnél javaslatba; mi a minden jóra hajlandó törvényhatósági bizottság által közhelyesséssel határozattá emeltetvén, az utialap oly állapotba jutott, hogy már 1879. évben kiépültek a kula-cservenkai és a gombos-bogojevai, reá egy évre pedig a zombor-apatini műutak; így az új korszak első két évében több, mint együttvéve az előző 20 év alatt. Főfigyelem fordított a községek háztartásának ellenőrzésére; e végből a községeknél tömegtelen számban hátralékban levő községi számadások a legerélyesebb és legszigorubb eszközök felhasználásával aránylag rövid idő alatt felülvizsgálás céljából bevonattak; a közigazgatási bizottság, melyet az előbbi regime alatt, az annak megalkotója elleni ellenszemből mint feleslegest szerettek feltüntetni, és annak működését gunymosolylyal kísérték, — a törvény szellemének jóakaratu felfogása és annak értelmében való működés mellett, a helyes adminisztráció egyik jelentékeny tényezőjévé fejlesztették. A közgyűlés, miután a felesleges politizálás onnan kiküszöböltetett és az ott tárgyalandó ügyek beható megvitatása a törvényhatósági bizottság színe-javából összealakított állandó választmány hatáskörébe tereltetett, és így a dolog ismerete nélkül hosszú lére eresztett szónoklatok a szokásból kimentek, — egy higgadt és csakis az adminisztráció érdekeit szíven hordó, gyorsan végző testületté változott át. A tisztviselők működése gondosan ellenőrzöttet; ugy a főispán, valamint az alispán a járási hivatalokat szorgosan és rendszeresen megvizsgálták és különösen a pénzkezelés rendességére nagy gondot fordítottak, miben — lehet mondani — a többi törvényhatóságokat Bács vármegye messze megelőzte, mert midőn azt a kormány kötelezőleg kimondotta, az nálunk már régen életbe léptetve volt.

Sok egyebet is tudnék még felhozni, a melyekkel illusztrálhatnám azon lázas, de mégis rendszeres működést, a melyet a vármegye két vezetője a közönség legnagyobb megalégedésére kifejtett, — de nem folytatom, mert nem szeretnék a tömjénezés gyanújába keveredni.

A megkezdett munka a legszebben folyt, midőn egy váratlan és a megye minden igaz fiát a legmélyebben elszomorító esemény jött közbe. Gromon kénytelen volt magánkörülményei folytán főispáni állását odahagyni. Mindenki szívét aggodalom fogta el, hogy ugyan ki lesz az utód? Valjon az ugyanazon nyomdokon fog-e járni? Valjon az ugy szereti-e megyéjét, mint az előd?

De Gromon ekkor is megmutatta fényesen, hogy anyamegyéjének javát szíven hordja, mert utódjául azt ajánlotta, kivel a sikereket együttesen érte el. Az ajánlatot a kormány elfogadta és a vármegye főispánja Sándor Béla lett.

A megyei közönség, mely Gromon távozását mélyen fájlalta, vigaszt csakis abban lelt, hogy bizalmának eddigi letéteményese lett a kormány bizalmi férfa és sietett melléje munkatársul egy oly férfit megválasztani, kit eddig is mindig a közügyekkel nemes hévvel foglalatatoskodni látott; kinek szilárd jellemét és ritka munkaképességét ismerte és kiről tudta, hogy őt a főispánhoz a gyermekkorból eredő igaz benső barátság köti; és így meg volt győződve, hogy avval a legbensőbb egyetértésben fogja a megkezdett munkát folytatni.

A megye közönsége nem csalódott; tizedik éve már annak, hogy ezen két férfi együtt működik és mindkettő tetteivel igazolta a bennük helyezett bizalom jogosultságát. Munkálkodásuk eredménye köztudomású, de miután bizonyos emberek szeretnek feledékenyek lenni, hogyha elismerésről van szó, szükségesnek találok felsorolni azok egyenlőlyikét.

A közmunkaügy rendezése körül azon további lépés tétetett meg, hogy a természetbeni

közmunka teljesen eltöröltetett és a teljes kényszer-váltóság mondatott ki. Ennek a műutak építése körül a legfényesebb eredménye lett; azok közül ezen idő alatt kiépültek a következők: a Zomborból kiinduló és Kernyaján, Szivacon, Cservenkán, — Kulán, Verbászon át egészen Szenttamásig vezető, — az Ujvidékről kiinduló és Futakon, Begecsen, Glozsánon, Csében át Palánkáig vezető, a Gombostól kiinduló és Rác-Militicsen keresztül Hódsághig vezető, a csonthalmi tőléstől Tiszaföldváron túl Ujvidékig vezető műutak. Továbbá a bikity-borsódi, bajmoki, nemes-militicsi, prigl-szt-iváni, szóntai, verbászi, topolyai vasúti, valamint a gombosi és palánkai gőzhajó-állomásokhoz és révekhez vezető műutak. Végre teteemes hozzájárulásokkal segélyeztettek az ó-kanizsai, zentai, adai, ó-becsei és szenttamási utakévezések.

A belvizek szabályozása oly erélyvel véteztet fogantatba az alispán által és oly nagy eredmények érettek el, hogy azok részletes felsorolását nem is tartom szükségesnek. Kérdezzék meg a kétkedők és gáncoskodók azon vidékek lakóit, ahol a vízszabályozások történtek, majd meg fogják hallani, hogy azok mily véleménynyel vannak a jelenlegi adminisztráció iránt.

Azért említem fel az adminisztráció ezen két ágában elért eredményeket különben, mert ezek érdeklik a vármegye adózó közönségét a legközelebről és éppen ezen két irányban majdnem semmi sem történt a multban.

Ha valaki, mint én, az elfogulatlan szemlélő szerepére vállalkozik, megnyugvással látja, hogy meggyenk közviszonyai nem hogy rosszabbulnának, mint a hogy némelyek, nem keresez mily érdekből, az újabb időben feltüntetni akarják, hanem fokról-fokra oly lényegesen javulnak, miszerint bátran elmondhatni, hogy meggyenk jelenleg egyike a legjobban adminisztrált vármegyéknek. És hogy az országos lapok, mint azt másokkal teszik, fel nem dicserik, csakis azon szellem az oka, mely vármegyénket és vezető férfaikat jellemzi: a csendes munkálkodás, a feltűnni nem akarás. Ezt én helyeslem, az érdemnek nem kell a nagy dob, hogy az elismertesség.

Hosszu volt cikkem, sokaknak tán unalmas is, de amit elmondottam, már régen nyomta szívemet és a legutóbbi időben rendszeresen folytattott hecc készített reá, hogy nézetemnek kifejezést adjak.

A vármegyének egy korra öreg, de annak javáért és boldogulásáért ifju hévvel lelkesedő fia kér a nyájas olvasótól elnézést és bocsánatot.

Bácsi.

24246. sz. Bács-Bodrogh vármegye alispánjától.
alisp. 1890.

Bács-Bodrogh vármegye törvényhatósági bizottságának III-ik rendes évnegyedes közgyűlése folyó évi október hó 14-én és a szükséghez képest a következő napon reggeli 9 órakor a vármegyei székház nagytermében fog megtartatni.

Ezen közgyűlés tárgyai:

1. Alispáni jelentés a vármegye közállapotáról.
2. Belügyminiszteri intézvény, melylyel ő császári és apostoli királyi Felségének Mária Valéria főhercegnő menyegzője alkalmából vett szerencsekivánatok és hódoló üdvözlőtekre kibocsájtott legfelsőbb kéziratát közli.
3. Belügyminiszteri intézvény, melyben közöltetik, hogy ő császári és apostoli királyi Felsége a Mária Valéria főhercegnő férjhezmenetele alkalmából a vármegye közönségének üdvözlőit tudomásul vette.
4. Belügyminiszteri intézvény a vármegye 1891. évi költségvetése tárgyában.
5. Belügyminiszteri intézvény, Kozits István és társai zentai lakosoknak a Zenta városi házipénztárnoki állás betöltése ügyében 30.1890. sz. a. hozott közgyűlési határozat ellen beadott felebezése tárgyában.
6. Belügyminiszteri intézvény dr. Sági Samu nyugdíjaztatása tárgyában, ezzel kapcsolatban a vármegyei nyugdíjkezelő bizottságnak a nyugdíjazás iránt hozott határozata.
7. Brankovits György szerb patriarcha köszönőlevele, patriarchai székebe történt beiktatása folytán hozzá menesztett vármegyei küldöttség tisztelegése alkalmából.
8. Zemplén vármegye közönségének átírata, a vármegyei tisztviselő választási jog fentartása és a közigazgatás államosítása eszméjének elejtése tárgyában.

9. Sáros vármegye közönségének átirata, az olesó marhasónak behozatala iránt.
10. A vármegye főispánjának átirata az utbiztosok és utmesterek minősítése tekintetében alkotandó szabályrendelet iránt.
11. Sándor Béla főispán úrnak átirata, melylyel a folyó évi július hó 11-én tartott számonkérészek jegyzőkönyvét átteszi.
12. A vármegye bíráló választmánya bemutatja az 1891. évre összeállított vármegyei legtöbb adófizető bizottsági tagok névjegyzékét.
13. Bács-Bodrogh vármegye közigazgatási bizottságának az ügyköréhez utalt igazgatási ágának az 1890. év első felében állapotáról szóló jelentése.
14. A vármegye közigazgatási bizottságának átirata az 1891-92. évre előterjesztett és előkészített uti költségvetésnek végleges letárgyalása és megállapítása iránt.
15. A budapesti kereskedelmi és iparkamarának a petrováci ipartestület alapszabályainak módosítása tárgyában adott véleményes átirata.
16. A vármegye alispánja beterjeszti az ada zentai áthelyezni rendelt törvényhatósági utvonalkon Zenta városába leendő mikénti bevezetése iránti jegyzőkönyvet.
17. A vármegye alispánja előterjeszti Freund Henrik és fia budapesti cég utépítkezési vállalkozók részéről közmunka hiányossága miatt levonásba hozott 10%-nak elengedése iránti kérvényét.
18. Vármegyei alispán előterjesztése a választott bizottsági tagok névjegyzékének kiigazítása iránt.
19. Ugyanannak előterjesztése a Kovács József-féle ösztöndíj-állomás betöltése iránt.
20. Schmausz Endre alispán bemutatja a Bács-Bodrogh vármegyei közönségi és körgyűzők és azok özevegési és árvai sorsának biztosításáról szóló nyugdíj-szabályrendelet módosítására vonatkozólag elnökléte alatt kiküldött bizottságának jelentését.
21. Schmausz Endre alispánnak a vármegyei közönségi szegényalapjainak 1889. év végévi állapotáról szóló jelentése.
22. Topolya község képviselőtestületének határozata a katonai beszállásos költségeknek közönségi pótdadóján való fedezése tárgyában, — és ez ellen a topolyai uradalom által benyújtott felebbezés.
23. Száries Bertalan Zenta városi ügyész felebbezése a képviselőtestület 288. sz. határozata ellen.
24. Csonoplya község és Mayer Nándor róm. kath. plébános között a párbér megváltása tárgyában hozott határozata illetve szerződése.
25. Bukin község és Eichorn Ferenc plébános között a párbér megváltása tárgyában hozott határozata illetve szerződése.
26. Sztanisics község és Hümpfner Alajos plébános között a párbér megváltása tárgyában hozott határozata illetve szerződése.
27. Vajszka község képviselőtestületének a Selski bara tulajdonjoga tárgyában 5.1890. sz. a. hozott határozata, és gróf Hunyadi Imréné György Felicia grófnő ez elleni felebbezése.
28. Schmausz Endre vm. alispán jelentése az Ó-Szta-pár község tulajdonát képező földék bérbeadása iránti rendelete tárgyában.
29. Schlagetter Gyula vm. főügyész jelentése az egyrészt Hegyes községe másrészt Szabó András és neje között létrejött egyezség tárgyában.
30. Hegyes község képviselőtestületének az uradalmi legelő váltásig kiegyenlítésére felvett 15000 frt kölcsönből fennmaradt pénzkészlet elhelyezése tárgyában hozott határozata és Kiss Abel ez elleni felebbezése.
31. Petrovác községének a községi előjárók, segéd-, kezelő- és szolgazemélyzet létszámáról és teendőiről alkotott szabályrendelete.
32. Kisszállás községének a községi előjárók, segéd-, kezelő- és szolgazemélyzet létszámáról és teendőiről alkotott szabályrendelete.
33. Apatin, Bresztovác, Gyurgyevo, Baracska, Kulpin, Uj-Futtak, Kucura, Zsablya, Rigyica, Petrovoscze, O-Kanizsa, Bikity és Bálmonostor községeinek a vágtatási biztos díjazásáról alkotott szabályrendeletei.
34. Uj-Futtak, Csataalja, Baracska, Szántova, Petrovoscze, Kucura, Zsablya, Vilova, Prig-Szent-Iván, Apatin, Szónta, Bikity, Rigyica és Bálmonostor községeinek a marhalevelek kezeléséről és a kiállításal megbízottak díjazásáról alkotott szabályrendeletei.
35. Gspodince községének a községiszülész név fizetésének fellemlése tárgyában f. évi 24. sz. a. hozott határozata.
36. Bezdán községének a községi személyzet fizetéséről és napidíjairól alkotott szabályrendelete.
37. Herman János és társai kernyaji lakosoknak a Kernyaja község képviselőtestülete által Szilágyi Mór ügyvéd díjazása tárgyában f. évi 7. sz. a. hozott határozat ellen beadott felebbezése.
38. Eberling János és társai kolluthi lakosoknak a kolluthon f. évi július 3-án megejtett községjegyzői választás ellen beadott felebbezése.
39. Horovitz Lipót Zenta város főszámvivőjének az ottani képviselőtestület 275. 1890. számú határozata ellen beadott felebbezése.
40. Jofin Sándor szenttamási lakosnak a titeli rétkelző bizottság által marháira kirótt legelődjának leszállítása iránt beadott folyamodványa.
41. Ugyanannak a Zsablya község képviselőtestülete által a marháinak a közlegelőről való kifizetését elrendelő 6.1890. számú képviselőtestületi határozat ellen beadott felebbezése.
42. Ekkert Gyula petrovosczei lakosnak a f. évi július 22-én megejtett földkönyvvilvántartói állás betöltése ellen beadott felebbezése.
43. Gergely János és társai topolyai lakosoknak az ottani községi képviselőtestület által f. évi 10. és 11. számok alatt egy ideiglenes adóvégrehajtó és állandó ügyvéd alkalmazását kimondó határozatok elleni folyamodványa.
44. Kriszhaber Mór kuljai lakosnak a Zentán felállítandó kézigazgató-üzlet után letendő biztosíték megállapítása iránti kérelemlevele.
45. Ambrus János és társai moholyi lakosok felebbezése, melyben Moholy község képviselőtestülete által f. évi augusztus 16-án megtartott közgyűlésében hozott összes határozatokat megsemmisíttetni kéri.
46. Csapó Róza felebbezése Zenta város képviselőtestületének fizetése iránt hozott határozata ellen.
47. Neszmírák Mátyás és társai felebbezése Rigyica

község képviselőtestületének a fogyasztási adójutalék visszatérítése tárgyában hozott határozata ellen.
48. Fischer Miksa felebbezése Zenta város képviselőtestületének tűzkár biztosításának megintéseknél leendő eszközölése iránt hozott határozata ellen.
49. Pfeifer Antal tanító nyugdíjaztatására vonatkozó iratok.
50. Bácsujfalu község képviselőtestületének a nagykorcsma megvétele iránt hozott határozata.
51. Almás község képviselőtestületének határozata a községkés kibővítése iránt.
52. Kupuzsina község képviselőtestületének 1500 frtos kölcsön felvétele iránt hozott határozata.
53. Kiszács község képviselőtestületének egy kenderátató létesítése s e célból szükségessé vált földesere tárgyában hozott határozata.
54. Topolya községének iskola felállítására iránt hozott határozata.
55. Bács községének a szegényalapról adandó kölcsönök kamatlabáinak leszállítása iránt hozott határozata.
56. Bogojeva község határozata iskola felállítására iránt.
57. Bukin község határozata toronyóra beszerzése iránt.
58. Vilova községének jegyzői lak vétel iránt hozott határozata.
59. Turia község határozata iskola felállítására iránt.
60. Hegyes községének az izraeliták részére adandó segély iránti határozata.
61. Rác-Militics község képviselőtestületének a tűzi feeskendők költségei fedezésére iránt hozott határozata.
62. Karavukova községének az ottani orvossal a látogatási díjak iránt megkötött egyezsége.
63. Bajmok községének a rendőrség felállítására iránt hozott határozata.
64. Rigyica községének a rendőrség felállítására iránt hozott határozata.
65. Cservenkár felelős örökkel kötött szerződés.
66. Az Ó-sztapári közbiztonsági szolgálat ellátására vonatkozó iratok.
67. Vény Márton leköszönése folytatás az adófel-szólamlási bizottságba egy póttag választása.
68. Apatin községében behajthatlanná vált 155 frt közmunkaváltásdíj leírása tárgyában.
69. Bikity községében behajthatlanná vált 386 frt 63 kr és 384 frt 83 kr közmunkaváltásdíj leírása tárgyában.
70. Bács községében behajthatlanná vált 332 frt 11 kr közmunkaváltásdíj leírása tárgyában.
71. O-Futtak községében behajthatlanná vált 505 frt 98 kr közmunkaváltásdíj leírása tárgyában.
72. Petrovác községében behajthatlanná vált 360 frt 30 kr közmunkaváltásdíj leírása tárgyában.
73. Rigyica községében behajthatlanná vált 252 frt 87 kr közmunkaváltásdíj leírása tárgyában.
74. Torzsa községében behajthatlanná vált 71 frt 69 kr közmunkaváltásdíj leírása tárgyában.
75. Uj-Verbász községében behajthatlanná vált 248 frt 10 kr közmunkaváltásdíj leírása tárgyában.
76. Zenta városánál behajthatlanná vált 618 frt 25 kr, 310 frt 60 kr, 199 frt 40 kr, 363 frt 40 kr és 361 frt 40 kr közmunkaváltásdíjak leírása tárgyában.
77. Titel községében behajthatlanná vált 3867 frt 21 kr községi követelések leírása tárgyában hozott képviselőtestületi határozat.
78. Nemes Militics községében behajthatlanná vált 2683 frt 61 kr községi követelések leírása tárgyában hozott képviselőtestületi határozat.
79. Mayer Mátyásné született Reith Éva szülész név oklevelének meghirdetése.
80. Bayer Györgyné született Reitz Marianna szülész név oklevelének meghirdetése.
81. Özevgy Birmacher született Bohnert Katalin szülész név oklevelének meghirdetése.
82. Pásztor Bertalané született Sítai Erzsébet és Fillop Jánosné született Pinter Cecil szülész név oklevelének meghirdetése.
83. Tovarisoa 1874., Ó-Szta-pár, Ó-Kanizsa 1884., Begecs, Nádaly, Ó-Kanizsa 1885., Almás, Begecs, Kucura, Martonos, Mélykut, Ó-Kanizsa, Szónta, Tovarisoa, Vaskút 1886., Almás, Begecs, Bikity, Csávoly, Krusevlya, Kucura, Madaras, Ó-Kér, O-Futtak, Rém, Tisza-Földvár 1887., Almás, Csávoly, Csonoplya, Kucura, Kula, Krusevlya, Madaras, Ó-Morovica, Ó-Verbász, Torzsa községek és Zenta város 1888. évi városgazdái és Ó-Szta-pár 1867-1886. évi földváltás maradvány, Baracska 1884-1886. évi Duna védgát, Felső-Kovil 1888. évi képzés és nevelési alap, Kis-Hegyes 1888. évi legelő-váltás, N-Palánka 1885-1889. évi mértékhiitelesítés, Kula 1887-1888., Zenta város 1884. és 1889. évi körházalap, Zenta város 1877. évi városgazdái és Ó-Szta-pár 1889. évi óvodaalap számadásai. Rác-Militics, Szenttamás 1890., Bajsa, Bogyán, D-Szt-Iván, Filipova, Kiszács, Kulpin, Kurbaja, Kis-Hegyes, Lalty, Martonos, Obrovác, Ó-Kér, Ó-Palánka, Ó-Szta-pár, Petrovác, Plávna, Piros, Rigyica, Szeghegy, Vajszka, Temerin, F-Szt-Iván, Parabuty, Torzsa, Ó-Verbász, Ó-Morovica, Szántova és Ns.-Militics községek 1891. évi költségvetései. Alsó Kovil 1885., Ó-Kér 1887., Martonos 1889., Bács, Bácsujfalu, Csataalja, Rác-Militics, Sztanisics, Szónta, Uj-Verbász és Rigyica községek 1890. évi pótköltségvetései.
Zombor, 1890. évi október hó 6-án.

Schmausz Endre s. k.,
alispán.

Hirek.

Képviselői beszámoló. Cservenkáról írják: Dr. Vojnics István, a hódásági kerület orsz. képviselője, beszámolóját megtartandó, f. hó 4-én érkezett körünkbe. Szeretve tisztelt képviselőnk a szombati napot arra használta fel, hogy a kerületben látogatásokat tegyen, melyek végethöz a tiszteletére Sauer Ferenc községi jegyző vendégszerető házában szűkebbkörű társaság gyűlt össze. Vasárnap reggel 8 órakor tartotta meg beszámoló beszédét. Több száz választó polgár gyűlt egybe a községhez tágas udvarán, hogy meghallgassa szeretett képviselője beszámolóját. A képviselő, ki dr. Molnár Károly járási főszolgabíró s még számos intelligens várába, az egybegyűlt választók zajos ovációval fogadták. Az előzárás lecsillapultával dr. Vojnics nagy figyelem közt mondta el élénk helyeslések és zajos eljenzések

által gyakran félbeszakított beszédét, melynek lényegesebb részeit a következőkben adjuk: Megköszönvén a szives fogadtatást, mely — ugymond — nem annyira személyesnek, mint inkább azon állásnak szól, melyet képviselő, első sorban is az ország pénzügyi helyzetével foglalkozott, kiemelve azt, hogy amit Tisza Kálmán a nemzetnek ezeltől 2 évvel ígért és amely ígéretet akkoriban az ellenzék türes ábrándnak tartott, ime beteljesedett valóság, mert amíg az előző években még milliókra rugott a hiány, a jelen iltésszak megnyitására a pénzügyminiszter a jövő évi költségeloirányzatot már 4040 frt fölösleggel terjesztette a törvényhozás elé! Áttérve a véderővitára a 14. és 25 § ról szóló tüzetesebben, indokolván egyszersmind akkori szavazatát is. — A honosítási törvény és Tisza Kálmán volt miniszterelnöknek, egy a képviselőházban tett, de be nem válthatott, jóllehet a közbejött körülmények által teljesen fölmentett ígéret következtében történt visszavonulásáról szólva, élénk színekben esetele az ellenzék azon csalódásait, mely Tisza Kálmán lemondásában a maga győzelmét látta s ebből folyólag a szabadelvű párt felbomlását remélte, azt híven és híresztelvén, hogy a pártot személyes tekintetek és nem az elvek egysége tartja össze. Majd áttért a regélejjel megváltásáról szóló törvényre. Ennek életbeléptetésével a középkor ez utolsó maradványa is sirba szállván, az érdekelt felek jogos igényeinek kielégítése mellett az állami jövedelmek szaporodása és a közjó emelkedése biztosan várható. A közigazgatási reformról azt mondja, hogy ezen érett megfontolást igénylő, fontos kérdés nemcsak a jelen, de a jövő iltésszakot is fogja foglalkoztatni, mivel az elhamarkodás e rendkívüli fontosságú reformot csak veszélyeztetné. Amit e tekintetben egyelőre várhatunk, az az irány megjelölése mellett a reformmal kapcsolatos törvényjavaslatok tárgyalási sorrendjének megállapítása. A municipiumok szervezéséről szóló törvényjavaslat el fogja venni a törvényhatósági bizottságok választási jogát, a mellett azonban a megyei autonomia megmarad, csak megtisztul a személyes vonatkozásokról; közjogi és politikai jogai pedig sértetlenül megmaradnak. Beszélt még a szolgálati pragmatika behozataláról; a tisztviselők fizetésének rendezéséről és az ipari üzemeknél alkalmazott munkások beteglegyezéséről szóló, legközelebb benyújtandó törvényjavaslatról is. Végül biztosította, a választókat, hogy az országos érdek mellett a kerület érdekét is szíven hordva, jogos és igazolt panaszaikkal, ha bizalomtalanul hozzáfordulnak, a törvény korlátai között, legjobb tehetsége szerint azon lesz, hogy esetleges sérelmeik orvosolást nyerjenek. Beszédre végezve zajoson megjeleneztek a szónokot, ki tapintatos fellépése, szeretetreméltó nyájás modora és mindenkiel szemben tanúsított előzékenysége által még az itt-ott létezett, elenyésző esekélyszámu politikai ellenfeleink szívét meghódította, már most az egész község választóinak osztatlan és teljes bizalmát és nagybecsülését bírja. Környéből szeretve tisztelt képviselőnk a szomszédos Veprovác községbe utazott.

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter a zombori állami főgymnasium ideiglenes igazgató helyettesévé Jeszenszky Dezőt tanárt nevezte ki, egyben intézkedett, hogy Városvi Tivadár az újvidéki kir. kath. főgymnasium igazgatója új állomását haladéktalanul foglalja el.

Kitüntetés. Az aradi általános kiállításán vármegyéinkből „Bácskai háziiparcikkéért“ címen Milkó Salamon és fiai szabadkai cég II. oszt. oklevelet kapott. Bronzérmet nyert Marek Nándor Apatinban, kendergerébenkért.

Zentáról Krausz Jónást az aradi izr. hitközség hitoktatónak választotta.

Ellenőrzési szemle lesz Zentán október 15-én a honvédeknek; 24-25-én a közöseknek.

Jótekonyság. Belt Sebestyén, zombori gözmalomtulajdonos, a kupuzsina legették javára tíz zsák kenyérlisztet küldött, 56 forint értékben. Ezen áldozatkészség önmagát dícséri.

Állandó választmányi ülés. A folyó évi október hó 14-én tartandó rendes évnegyedes közgyűlésen felveendő tárgyaknak tárgyalásra való előkészítése céljából az állandó választmány f. hó 12-én és 13-án, mindenkor délelőtti 10 órakor a törvényhatósági tanácsközi teremben ülést tartandó.

Kerületi tanitógyűlés. A Bács-Bodrogh megyei apatini kerületi tanitói-kör, folyó évi október hó 15-ik napján, Apatinban fogja rendes özi gyűlését megtartani, a melyre a kör tagjai és a tanügy barátai tisztelettel meghívotnak. A gyűlés sorrendje: I. A mult iltésszegyzőkönyvnek felolvasása. II. Jelentés a IV. egyetemes tanitói gyűlés lefolyásáról, tartja Molnár Ferenc. III. A következő közgyűlési tétel tárgyalása: „Minő viszonyt tartson fenn a tanító felhött tanítványaival szemben s hogyan lehetne az összeköttetést áldásosabbá tenni.“ IV. A következő tétel felolvasása: „Mely melékfoglatások férnek meg a tanitói hivatással“ Witzmann Józseftől. V. A tavaszi gyűlés helyének megállapítása. VI. Pénztárnoki jelentés. VII. Indítványok. VIII. Tisztújítás. Az ülés délelőtti 9 1/2 órakor kezdődött. Felhívotnak az összes tantestületek, hogy a jövő közgyűlésre egyenként néhány tételt hozzanak javaslatba. Felkértek mindazon tagok, illetve tantestületek, a kik tagdíjhátralékokban vannak, illetve munkálatok be nem nyújtásáért vagy igazolatlan távolmaradásukért elmarasztaltak, hogy ebből kötelezettségeiknek ezáltal eleget tegyenek. Kelt Apatinban, 1890. október 5-én. Weigang János, a közs. tanitói-kör elnöke. Witzmann József, a kör jegyzője.

Adakozások. A m. kir. szabadkai 6-ik honvéd gyalogezred Zomborban állomásozó tisztjei, a kupuzsina tűzkárosultak részére 14 frtot adtak össze s ezen összegre rendeltetési helyére juttatás végett a megye alispánjának adták át. — A nyomor enyhítésében egyik itteni honvédszázad legénysége is részt kívánt venni, amennyiben saját kezdeményezéséből a maga körében 2 frt 30 kr készpénzt és 47 közkenyeret gyűjtött, a miért a derék katonáknak a kupuzsina segélyző bizottság meleg köszönetét fejezte ki.

Egészségügy. Bács-Bodrogh megye egészségügyi bizottsága f. évi október hó 13-án a megyei palota I. emeleti kis termében ülést tart. Tárgyai: 1. Geiger felállítását kért fiók- illetve anya gyógyszerár tárgyában. 2. Rutkai Aladár kérvénye Madaras községben felállítandó gyógyszerár tárgyában. 3. Topolyai járásorvosi állomásért beérkezett folyamodványok megbirálása.

Ujvidék
Zul igazgató, tozár tanárok huszonöt éves

Pénzint
egylet alakultattak: Dunge novics Lyub, Petrovics Mikó, A felügyelőbiz János, Popovic október 6-án gyerszki Lázár, Milosev Lázár, loje, választató

Eszküvő
ség törekvő k Lujza kisasszony

Uj egy
egylet alapszabó évi 61.043. sz.

Zónajeg
üzletében is kúrt és a Szinmes lesz az int

Jóteko
táncantató folykárosultak javardij tetszés szer

Jóváha
község között k közönségben gyak a perre is a vol szerződése szolgyeít a város, nhatta saját előny folyamatra tett a két fél részér

Öngyilk
Engel Zsigmond lőtte magát. Vegtegsége. Nagy re

Baján
a nehező téglát Porteleki György közben összerogy

Martono
feljelentést tett ellen a szabadka alispánhoz azért, behajtás végett r

Hamis
még, hogy egy nazarénus hitve bevallotta a zenta két mákhéjtét e vetkezésben visg Romhányi Micsik ben csakugyan ty

A vizsgálat azon is gyenge testi sze halállal haltak me mekeinek adott m gesek egy emberé ben olyan esekél esak nagyon kevé sok mákhéj kifözé életet kioltani. Eze mekkel itatott a mákhéjből, mert a volt friss mákhé morium elparolgy az orsz. közegés alapján a n-kiki h

hozott, melyet a kuria azonban fel utasította a törvé orvosi tanácsánál mákhéjfejtet nagy mas-e az emberi s

szék ki is kérte s telt újból megl kir. tábla Zachár G hagyta a megszünt

O-Kanizsa
ügynököt Zentára

Shabadka
kezdve betenké h

Segélypénz
nizster az ó-becsei pénztár alapszabály

Zentáról
badkai törvényszék azért, hogy a tervé javaslatot tegyen.

Moholyról
Ignácot, a temesvári gesztette, mert fenyt Hubert a postán nem és így ha elveszti e lettel mást nem okol

Jóváhagyás
és gyámoltó egyesté miniszter által, i e radakéll elláttattak.

Gyászhir.
szül. Milassin Róza A Magyar Tudomány Szucsits 80.000 frtos zete holtáig özvegyet Vincéné szül. Vojnics jobblétre szendertült.

Erdekes ny
topolyai közgyám, hogy hazudott és rág hogy a községi jegyző bérelte. Vajha némi onulság.

Melléklet a „Bácska“ 78-ik számához.

Ujvidéken a napokban ülték meg Pusibrk Vazul igazgató, Oberknézevics Fülöp és Szavkovics Szevtozar tanárok, a szerb főgimnázium barátai körében huszonöt éves szolgálati jubileumjukat.

Pénzüntézet hir. Az ujvidéki központi hitel-egylet alakuló közgyűlésén igazgatósági tagokká választották: Dungserszki Lázár, Dimitrievics Milos, Stefanovics Lyubó, Nedelykovics György, Vucesics Illés, Petrovics Miklós, Radivojevics Lyubomir, Milosev Lázár. A felügyelő-bizottságba beválasztották: Dr. Velimirovics János, Popovics Áron és Vukov Lázár. Ezen pénzüntézet október 6-án tisztikarát is megalkotta és elnöké Dungserszki Lázár, alelnöké Dimitrievics Milos, igazgatóvá Milosev Lázár, a szerb nemzeti alapok eddigi könyve-lye, választott meg.

Esküvő. Bruder József, a helybeli ízr. hitköz-ség törekvő kántora, e hó 14-én esküszik meg Steiner Lujza kisasszonnyal Liptó-Szent Miklóson.

Uj egylet. Az ujvidéki első katonai hadastyan-egylet alapszabályai, a m. kir. belügyminiszter által, f. évi 61.043. sz. alatt, a bemutatási záradékkal elláttattak.

Zónajegyeket ezentúl a Weidinger S. és Zs. üzletében is kaphatni. Vidékiek számára ott a Vadász-kürt és a Színházi szálló tőzomszédjában, igen kényel-mes lesz az intézkedés.

Jótkonyocslu táncestély. Landau Lázár táncantató folyó hó 14-én (kedden) a kupuszina tűz-károsultak javára férfi-kotillon táncestélyt rendez. Belépti díj tetszés szerint.

Jóváhagyott egyezség. Baja város és Bikity község között évek óta vita tárgyát képezte a nevezett községben gyakorolt sörméresi jog. A vitára és utóbb a perre is a volt földesur, Zichy Ferraris Bódog gróf, szerződése szolgáltatott okot, melynek egyes kikötme-nyeit a város, más feltételeit pedig a község magyaráz-hatta saját előnyére. Az ítméresi jog kártalanítása iránt folyamatba tett eljárás közben végre a vitás kérdés mind a két fél részéről méltányos egyezséggel oldott meg. Az egyezség tárgyában Baja város törvényhatósági bizott-sága f. hó 8-án rendkívüli közgyűlést tartott, s azt, a városi tanács javaslatahoz képest, jóvá is hagyta.

Öngyilkosság. Zentán a Sambal vendéglőben Engel Zsigmond budapesti utazó öngyilkosságából szíven lötte magát. Végzetést tettét indokolja gyógyíthatlan be-tegsége. Nagy részét mellett temették el e hó 5-én.

Baján Modrics Antalt Prokop Mihály azért, mert a nevéhez téglát vágott, baltával agyonverte. Ugyanott Porteleki György ó becsei illetőségű huszár „udvarlás“ közben összerogyott és nyomban kiadta lelkét.

Martonosról írnak: Hoós Béla községi jegyző feljelentést tett Szabó László zentai képviselő és ügyvéd ellen a szabadkai ügyvédi kamarához és a vármegyei alispánhoz azért, mert a nevezett ügyvéd a községnek behajtás végett reá bizott követelését elszámolni vona-kodik. A vizsgálat folyamatban van.

Hamis önvád. E lap olvasói emlékezhetnek még, hogy egy nazarénus asszony vallási rajongásból nazarénus hitelvek parancsa szerint, két évvel ezelőtt bevallotta a zentai járásbíró előtt, hogy nyole gyerme-két mákhéjőzettel meggyilkolta. A szörnyű vallomás kö-vetkeztében vizsgálatot indítottak meg s kiderült, hogy Romhányi Miesik Evának az általa bejelentett időközök-ben csakugyan nyole gyermeke halt meg egymásután. A vizsgálat azonban kiderítette azt is, hogy a nagyon is gyenge testi szervezete gyermekek mind természetes halállal haltak meg s hogy a Romhányiné által gyer-mekeinek adott mákhéjőzet adagok nem voltak elegsé-gesek egy emberélet kioltására; mert egy-egy mákhéj-ében olyan csekély morium van, hogy a testi szervezetre csak nagyon kevés befolyást gyakorolhat s még nagyon sok mákhéjő kifőzéséből származott ital sem képes emberi életet kioltani. Ezenkívül bizonyult az is, hogy a gyer-mekekkel itatott mákhéjőzet nem származhatott friss mákhéjből, mert a gyermekek elhalálozási idejében nem volt friss mákhéj, a száradt pedig latástalan, mert a morium elpárolog belőle. Az orvosszakértői véleményt az orsz. közegészségügyi tanács is helybenhagyta. Ezek alapján a n. kikindai törvényszék megszüntető végzést hozott, melyet a kir. tábla is helybenhagyott. A kir. kuria azonban feloldotta e megszüntető határozatot és utasította a törvényszéket, hogy kérje ki az egyetem orvosi tanácsának szakvéleményét arra nézve, hogy a mákhéjőzet nagyobb mennyiségben használva, alkal-mas-e az emberi élet kioltására. E véleményét a törvény-szék ki is kérte s a válasz tagadó volt. A törvényszék tehát újból meghozta megszüntető határozatát s ma a kir. tábla Zachár Gyula bíró referálása után helyben-hagyta a megszüntető határozatot.

O-Kanizsáról Döbrentei Bálint gőzhajózási ügynököt Zentára helyezték át.

Szabadkán a „Szabadság“ című lap e hótól kezdve hetenként háromszor fog megjelenni.

Segélypénztár. A m. kir. kereskedelmi mi-niszter az ó-becsei ipartestület kebelében alakult segély-pénztár alapszabályait jóváhagyta.

Zentáról írnak: Dr. Vasdényei Géza, a sza-badkai törvényszék elnöke, városunkban járt, állítólag azért, hogy a tervbe vett második közjegyzőségre nézve javaslatot tegyen.

Moholyról írnak: Postamesterünket, Ofner Ignácot, a temesvári postaigazgatóság hivatalától fölfüg-gesztette, mert fenytő vizsgálat van ellene folyamatban. Hubert a postán nem volt más, csak Ofner megbízottja és így ha elveszti e megbízatást, Ofneren kívül becsül-lettel mást nem okolhat.

Jóváhagyás. A zentai izraelita betegsegélyző-és gyámoltó-egyesület alapszabályai, a m. kir. belügy-miniszter által, f. évi 65.796. sz. alatt, a bemutatási zá-radékkal elláttattak.

Gyászhir. Szabadkán Pacséri Szucsits Lajosné szül. Milassin Róza asszony, 80 éves korában elhunyt. A Magyar Tudományos Akadémiának ezáltal megnyilik Szucsits 80,000 frtos hagyománya, melynek haszonélve-zete holtáig özvegyét illette. — Ugyanott Zomborevics Vincéné szül. Vojnits Eulália, 79 éves jótékony urnó, jobblétre szendertült.

Erdekes nyilatkozatot tesz Zakár János topolyai közgyám, midőn kijelenti a „Z. és V.“-ben, hogy hazudott és rágalmozott az, aki ott róla azt írta, hogy a községi jegyző Stelczernek fölpofozására őt fel-bérelte. Vajha némi óvatosság lenne e felülszólásból a ta-nulság.

Vasuti menetrend 1890. évi október hó 1-től.

Szeged—Szabadka.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.	
Szeged	indul	8.00	11.58	4.25	8.43	
Rö-zke	"	8.20	12.18	4.49	9.09	
Horgos	"	8.36	12.35	5.04	9.26	
Palics	"	9.07	1.05	5.43	10.17	
Szabadka	érkezik	9.22	1.20	6.00	10.36	
Szabadka—Szeged.		V. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	
Szabadka	indul	5.10	9.51	2.35	6.32	11.08
Palics	"	5.31	10.09	2.51	6.49	11.26
Horgos	"	6.18	10.43	3.22	7.21	11.59
Röszke	"	6.36	11.00	3.36	7.35	12.17
Szeged	érkezik	7.00	11.23	3.55	7.54	12.40
Szabadka—Eszék.		Sz. v.	V. v.	V. v.	V. v.	
Szabadka	indul	5.34	2.10	6.55		
Tavanakit	"	6.09	2.50	7.26		
Bajmok	"	6.40	3.19	7.52		
Militics	"	7.25	4.12	8.34		
Zombor	"	8.05	5.00	9.02		
Szt.-Iván	"	8.36	5.35	9.29		
Szóna	"	8.55	5.57	9.46		
Gombos	érkezik	9.11	6.16	10.01		
Erdőd	indul	10.40	11.25	11.25		
Dálya	"	4.10	11.29	5.00	11.40	
Dráva-Szarvas	"	4.28	11.50	5.23		
Röszke	érkezik	4.55	12.21	5.55		
Eszék—Szabadka.		V. v.	V. v.	V. v.	Sz. v.	
Eszék	indul	10.10	3.46	11.05		
Dráva-Szarvas	"	10.47	4.23	11.33		
Dálya	"	4.30	5.08	11.50		
Erdődre	érkezik	4.46	5.24			
Gombosról	indul	5.57	9.15	6.24		
Szóna	"	6.13	9.34	6.46		
Szt.-Iván	"	6.30	9.54	7.09		
Zombor	"	7.06	10.49	8.10		
Militics	"	7.26	11.19	8.38		
Bajmok	"	8.12	12.00	9.37		
Tavanakit	"	8.32	12.22	10.02		
Szabadka	érkezik	9.02	12.55	10.42		
Budapest—Zimony—Belgrád.		Exp. v.	Sz. v.	Gy. v.	Tv. sz.	V. v.
Budapest	indul	2.35	7.55	2.40	2.55	9.45
Kis-Körös	érkezik	4.31	11.04	4.52	7.40	1.49
Kis-Körös	indul	4.37	11.16	4.59	7.58	1.59
Kis-Szállás	"	Kedden és pént.	12.28	5.48	9.58	3.34
Kelebia	"		12.46		10.33	4.00
Szabadka	érkezik	5.44	1.02	6.12	10.58	4.20
Szabadka	indul	5.50	1.46	6.26	4.30	5.24
Csanatár	"		2.11		5.29	6.15
Topolya	"	Kül.	2.34		6.59	6.08
Hegyes-Feketehegy	"	kedden	2.56		7.16	6.48
Vorbász-Kula	"	és	3.16		7.30	7.46
Ó-Kér	"	pénteken	3.34		7.44	8.15
Kiszács	"		3.51			8.38
Ujvidék	"		7.40	4.19	8.21	9.15
Zimony	érkezik		8.59	6.21	9.45	11.56
Belgrád	"		9.09	6.45	10.05	12.30
Belgrád—Zimony—Budapest.		Tv. sz.	Exp. v.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.
Belgrád	indul	3.02	5.30	8.25	3.20	
Zimony	indul	3.12	6.11	9.00	3.56	
Ujvidék	"	4.43	7.43	11.16	7.19	
Kiszács	"			11.38	7.58	
Ó-Kér	"			11.55	8.22	
Vorbász-Kula	"			8.28	12.18	8.51
Hegyes-Feketehegy	"			8.40	12.36	9.14
Topolya	"	6.42		8.57	1.02	9.47
Csanatár	"	7.23			1.21	10.13
Szabadka	érkezik	8.21	6.30	9.32	1.45	10.50
Szabadka	indul		6.38	9.46	2.25	11.28
Kelebia	"				2.43	11.52
Kis-Szállás	"			10.11	3.03	12.20
Kis-Körös	érkezik		7.49	10.59	4.12	1.58
Kis-Körös	indul	4.32	7.54	11.06	4.21	2.13
Budapest	érkezik	9.45	10.05	1.20	7.30	6.40
Szabadka—Baja.		V. v.	Sz. v.	V. v.	V. v.	
Szabadka (vendéglő)	indul	5.45	2.45			
Csikéria	"	6.32	3.20			
Bács-Almás	"	7.18	3.52			
Bikity-Borsód	"	8.02	4.26			
Baja	érkezik	8.52	5.02			
Baja—Szabadka.		Sz. v.	V. v.	V. v.	V. v.	
Baja	indul	10.26	6.50			
Bikity-Borsód	"	11.05	7.51			
Bács-Almás	"	11.45	8.47			
Csikéria	"	12.10	9.21			
Szabadka (vendéglő)	érkezik	12.40	10.00			
Kis-Körös—Kalooca.		V. v.	Sz. v.	V. v.	V. v.	
Kis-Körös (vendéglő)	indul	11.27	5.10			
Keel	"	12.09	5.48			
Óreg-Csertő	"	12.40	6.15			
Kalooca	érkezik	1.07	6.38			
Kalooca—Kis-Körös.		Sz. v.	V. v.	V. v.	V. v.	
Kalooca	indul	8.55	2.18			
Óreg-Csertő	"	9.19	2.46			
Keel	"	10.03	3.35			
Kis-Körös	érk.	10.26	4.02			
Szabadka—Ó-Becse.		V. v.	V. v.	V. v.	V. v.	
Szabadka	indul	4.40	3.42			
Békova	"	5.10	4.13			
Ó-Kanizsa szállás	"	5.42	4.45			
Bogaras	"	6.05	5.11			
Zenta	"	7.04	5.59			
Ada	"	7.40	6.36			
Mohol	"	8.08	7.04			
Petrovcselló	"	8.28	7.23			
Ó-Becse	érkezik	8.55	7.50			
Ó-Becse—Szabadka.		V. v.	V. v.	V. v.	V. v.	
Ó-Becse	indul	4.48	4.05			
Petrovcselló	"	5.18	4.36			
Mohol	"	5.50	5.08			
Ada	"	6.05	5.24			
Zenta	"	6.59	6.18			
Bogaras	"	7.29	6.48			
Ó-Kanizsa szállás	"	8.05	7.24			
Békova	"	8.23	7.43			
Szabadka	érkezik	8.50	8.10			
Szeged—Zenta.		V. v.	V. v.	V. v.	V. v.	
Szeged	indul	2.26				
Röszke	"	2.56				
Horgos	"	3.31				
Martonos	"	3.57				
Ó-Kanizsa	"	4.29				
Adorján	"	4.57				
Zenta	érkezik	5.25				
Zenta—Szeged.		V. v.	V. v.	V. v.	V. v.	
Zenta	indul	6.44				
Adorján	"	7.14				
Ó-Kanizsa	"	7.52				
Martonos	"	8.10				
Horgos	"	8.46				
Röszke	"	9.05				
Szeged	érkezik	9.30				

A vonatok közeledési ideje a budapesti idő szerint van ki-tüntetve.
Észrevétel. A kövoren nyomott számok az esti 6 órától reg-geli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelentik.

Pályázat. Zombor szab. kir. város tanácsa ré-széről az üresedésben levő évi 540 frnyi járandósággal ellátott irnoki állásra pályázat nyitattik. Egyben felhi-vatnak a pályázni szándékozókat, hogy az 1883. évi 1-ső törvényekben előirt minősítvényüket és esetleg eddigi szolgálatukat igazoló okmányokkal felszerelt folyamod-ványukat folyó évi október hó 25-ig kizárólag Sándor Béla városi főispán ur óméltóságánál nyújtsák be. Kelt Zomborban, 1890. évi október hó 3-án. Dr. Csihás Benó, polgármester.

Hajók új menetrendje. A Dunán: Budapest és Zimony-Belgrád-Orsova között a közvetlen hajójárat-ok októberben is a nyári menetrend szerint tartatnak fenn, tehát Budapestről lefelé kedden, esütörtökön és szombaton 11 órakor este indul hajó, szintugy Belgrád-ból felfelé; ellenben elmaradnak a naponkénti postahajó-járatok Budapest és Zimony-Belgrád között. A Tiszán: Zimony és Szeged között hetenkint kétszer és a Száván Zimony és Bród között, a mennyiben a vizállás megen-gedi, szintén hetenkint kétszer fog hajó közeledni.

Uj utvonali. Zombor szab. kir. város közön-sége részéről a szöntai-uttol a közvágóhidig és bajai-uttol a csapatkórházig terjedő utvonalaknak a törvényhatósági uthalozatba leendő felvétele elhatározatján, ezen hatá-rozat az 1890. I. t. c. 10. § a alapján folyó évi október hó 7-től számított 30 napon át dr. Gertinger Pál 1-ső aljegyző hivatalos helyiségében közszemlét kitétetett, ott a hivatalos órák alatt betekinthe-tő és ellene felebbezések ugyanezen idő alatt a városi tanács-hoz címezve benyújthatók. Kelt Zombor szab. kir. város közön-ségének 1890. évi október hó 2-án tartott rendes közgyüle-séből. Dr. Csihás Benó, polgármester.

Adakozók névsora. A „Bácska“ kiadóhiva-talánál a kupuszina tűzkárosultak részére újabban ada-koztak: Fernbach Bálint nagybirtokos Zombor 200 frt, a zombori viglegények társasága 10 frt, összesen 210 frt. Ezen összeghez adva a 77. számban kimutatott 20 frtot, összesen befolyt eddig 230 frt, azaz: kétszáz és harminc forint. További szives adományokat elfogad és rendelté-tési helyére juttat, Zombor, 1890. év október hó 9-én, a „Bácska“ kiadója.

Zónatarifa az áruforgalomban. Kiszí-várgott hírek szerint 1891-ik évi január 1-től a m. kir. államvasutakon való áruforgalmat három zónára osztják fel; az első zóna 1—200 kilométerre, a második a 201-től 400 kilométerig, a harmadik a 400 kilométert meghaladó távolságra terjed ki. Mind a három zónának külön egységes, a mostani átlagos tarifatételnél mintegy 33 százalékkal alacsonyabb tarifatétele lesz. A forgalom központjait, mint a személyzónatarifánál, a főváros van kiszemelve.

Megjelent. Az országos jegyzői egylet Buda-pestben 1890. évi szeptember hó 28-án tartott közgyüle-sének emlékirata, mely a nagyméltóságú m. kir. belügy-miniszter urhoz felterjesztett.

Uj fogpor. Felhívjuk lapunk olvasó közön-ségének figyelmét dr. Szabó Chinolin-fogporára, melyről bővebbet lapunk hirdetési rovata nyújt.

Hirdetmény. Zombor szab. kir. város közön-sége mai napon tartott rendes közgyűlésében az egye-nes adót nem fizetők utadójában lerovandó kézinap-szám tartozásának összeírása, nyilvántartása és e köte-lezettség teljesítése módozatai tárgyában szabályrendeletet alkotván, az az 1886. évi XXI. t. c. 7. § a

Szaj- és körömfájás megszűnése. Csurogh községében a szarvasmarhák között járványosan uralkodott szaj- és körömfájás megszűnése, az a zárlat alól feloldottak.

Veprováról írják: Veprováción mult vasárnap este ismét nagyszabású véres verekedés volt a német legények között a nagykorosában. Ezuttal a botokon kívül már kések is szerepeltek s egymásnak rutul összeszurkáltak a fejét. Azt a fiút, kit a multkor vertek véresre, ma már a tánc kezdetén a dühöngők egész raja rohanta meg, úgy, hogy a korsáros a pincébe rejtette, mert agyonütéssel fenyegették. Egy kovács-legényt azzal támadtak meg, hogy: „Ma még paprikás lesz belőled!” A közélet és rendet parancsoló bírónak és két esküdtnak odakiáltották: „Maguk nem parancsolnak nekünk!” Midőn esendőrökkel fenyegették őket, azt kiáltották: „Még azokat is leverjük!” — Záróra után vad káromkodás közben rohant egy 20-30 legényből álló csapat az ellenfel után s másnap reggel vértócsák hirdették az után, mily vadállati kegyetlenséggel bántottak áldozataikkal. A lakosság komolyabb része méltó felháborodással tárgyalja az esetet s az igazgatót kedélyeken világozva észre lehet venni, hogy már nagyon megunták ezt a rít állapotot. A községi előjáróság nyomban feljelentette az esetet a szolgabírósnál, nehézen pedig orvosi látelést vétettek fel s így bizton reméljük, hogy a főcinkosok elveszik méltó büntetésüket. A baj azonban annyira meggyökeresedett, hogy egyesek megbüntetésével gyökeresen segíteni nem lehet, mert ameddig az éjjeli kóborlás szigorúan el nem lesz tiltva, addig ifjuságunk féktelen elhajlásának mindig lesznek a fentiekhez hasonló szomorú következményei.

Nyugdíjazás. Bajja város szerdai közgyűlésén Kugler Nándor számtisztet nyugdíjazták.

Ipariügyek. Az aradi iparos kongresszus határozataiból vármegyénk következő ipartestületei járultak hozzá: Ada, Apatin, Baja, Cservenka, Kula, N.-Palánka, O-Bese, O-Kanizsa, O-Sziva, Szabadka, Szt.-Tamás, Temerin, Topolya, Uj-Verhász, Zenta, Zombor.

Adakozás. A kupusznai tüzkarosultak részére a zombori m. kir. adóhivatal személyzete kebelében 12 frt 20 kr gyűjtött össze. Hozzájárultak: Kramberger József, 1 frt 20 kr, Popovics István 1 frt 20 kr, Baranyai Gyula 1 frt 20 kr, Szegedy Miklós 1 frt, Takács István 1 frt, Papp József 1 frt, Steinbauer Ferenc 1 frt, Goldstein Izidor 1 frt, Pelikán Lipót 1 frt, Kustár Géza 1 frt, Urszó Antal 1 frt, Schreiber Mihály 40 kr, Tury Illés 20 kr, összesen 12 frt 20 kr, s ezen összeg a bizottságnak Kupusznára elküldötték.

Bajai híremények. Weidinger Zsigmond, gabonakereskedő, a „Weidinger Salomon és fia” tekintélyes cég beltagja, okt. 4-én váltott jegyet Reich Zseni kisasszonnyal, Reich Márton nagybérlő leányával, Kalocsán. — Somogyi Ágost okleveles gazdász és nagyherbő, e hó 14-én vezeti oltárhoz Beck Nelli kisasszonyt Keszthelyen.

Lemondás. Bukta Gábor, állami végrehajtó, a kinek konzulátusi iradatitzzé való kinevezését minap közölték, ez állásról családi okokból lemondott.

Választások. A jövő hét esztőtörtékén fognak a zombori gör. kel. lelkészi helyek betölteni. Még pedig a kistemplomhoz egy plébános és egy rendszeresített helyi segédlelkész; továbbá a Szt.-György templomhoz egy lelkész és egy káplán. E négy helyre csak tíz pályázó jelentkezett.

Kitüntetés. A „Magyar Paedagogiai Szemle” című tanügyi havi közlöny, októberi száma címlapján Gräff Nikáz, a mi kedves segédtanfelügyelőnknek, mellképét, továbbá megleghangon írt életrajzát hozza Czehe Győző tollából. Alább e cikkből mutatjuk is közlünk.

Gyászír. A „Bajai Hírlap”, melynek hangzatos programját egy hónapja közöltük, a részvétlenség Nesztlé-féle gyermekkliszijének táperje hiányában, csendesen kimúlt. Denike új alapításoknak nem kedvez az idő.

Üzleti hírek. Sztójkovics Zakár itteni kereskedő, a városba alatti rőfös fiók kereskedésével e hó végén fel fog hagyni.

Szüretünk be van fejezve. Ugyszólván csak emléklít tartják már, akik még tartják; mert a filloxera háromnegyedét a tőkéknek már letarolta és így, ha hozzávesszük a tavalyihoz képest is, csak egyötöd résznyi termést, nem esoda, ha nincs a szőlősgazdáknak kedvük a szüreti ünnepélyek tartásához. Nem is hallottunk, csak két vizgáb szüretéről. Egyiket az örökifjú Gottlieb bási tartotta, szükből családi körben. A másik Pártos Gyula budapesti műépítész szőljében folyt le, ahol időközben megfelledekeztek arról, hogy a termés minőségileg igen, de mennyiségileg éppen nem felel meg a várakozásnak és vig. éganyszó mellett mulattak át egy józai, kedélyes éjszakát.

A kupusznai tüzkarosultak javára ma pénteken, a zombori színház összes termeiben hangversenyyel egybekötött mikedvelői előadásra a bazafias s áldozatkész közönséget tisztellett meghívja a rendezőség. Műsor: 1. „Folbász” férfikar, magánrezekkel, zongoracsalóval kísérettel előadja a zombori kaszinó-együleti dalárda. 2. Nyitány. Erkel Ferenc „Hunyadi László” e. dalmiából. Két zongorán, nyolc kézre előadják: Schmausz Endréné, Maximovits Szilárdné úrnok, Roheim Zseni, Kalapsza Bella úrhölgyek. 3. Magyar népdalok. Cimbalmon előadja Sándor Erzsébet úrhölgy, kíséri dr. Horváth Akos ur. 4. Hősi szerettek e...? Dal Rozenewitzől. Eneklí Lovich Aranka úrhölgy, zongorán kíséri Bieber Gyula ur. 5. Aria Bellini „Az alvajáró” e. operájából. Gordonkán előadja Koezkar Zseni úrhölgy, zongorán kíséri Bieber Gyula ur. 6. Rakóczy induló. Berlioz átiratában hat kézre előadják: Bittermann Hermin, Késmárky Ilonka úrhölgyek, dr. Kovacsits Cézár ur. Végül „Box és Cox.” Vigjáték egy felvonásban. Irta Morton Maddison Janos. Személyek: Box Janos, nyomdász segéd dr. Horváth Akos ur. Cox Jakab, kalapos segéd dr. Balogh Ernő ur. Bouncer asszony Szemző Károly ur. Helyárok: Proscenium páholy 5 frt. Páholy 4 frt. Tümlásszék a két első sorban 1 frt 50 kr. Zártszék 3, 4, 5, 6. sorban 1 frt 20 kr. a többiben 1 frt. Földszinti állóhely 50 kr. Karzati állóhely 30 kr. Karzat 20 kr. Egy szinlap ára 10 kr. Felülírtések közönségtől fogadtatnak. Jegyek előre válthatók Falcione Gusztáv ur kereskedésében, az előadás napján d. u. 6 óratól kezdve pedig a színházi pénztárnál. Kezdeté 7 1/2 órakor.

Meghívó. A magyarhoni E. E. E. gyámintézet közgyűlése alkalmából Ujvideken az „Erzsébet” szálloda disztermében f. é. október hó 12-én a 3. uvidéki dal-egyestlet és a. cs. és kir. 70 ik gyalogezred zenekarának

közreműködésével hangversenyt rendez. Belépti személy: 1 frt. — családijegy: 3 személyre 2 frt. Kezdeté esti 8 órakor. A tiszta nyereségy a helybeli evang. templom helyi felszerelésére fordítatik. Felülírtések köszönettel fogadtatnak s hirlapilag nyutatátnak. Az ünnepély lefolyása. Szombaton okt. 11-én. Déltűn 4 óra 19 perkor a vendégek érkezése s fogadtatása. 7 órakor ismerkedési estély az Erzsébet szálloda disztermében. Vasárnap okt. 12-én. 9 órakor istentisztelet, utána gyűlés, déltűn 1 órakor diszbed az Erzsébet szálloda disztermében s ugyanott este hangverseny. Hétfőn okt. 13-án. Reggeli 9 óra 15 perkor kirándulás Belgrádba. Jegyek a diszbedre ugymint a hangversenyre kaphatók: Heger Agoston, Urbán Ignác és Popovics M. testvérek könyvkereskedésében; Petemayer és Schull cukrászdákban. — Műsor: 1. „Ein feste Burg ist unser Gott” előadja a 70. gyalogezred zenekara. 2. „Páris ifjai” férfikar Verdi J.-től, éneklí az „Ujvidéki dalárda.” 3. „Schäfers Sonntagslied” férfikar Kreutzertől előadja az uvidéki daleyet „Frohsinn.” 4. „Slavuju” vegyeskar Tollingertől előadja a szerb daleyesület. 5. „Alföldi legény” magyar népdal Rieger Györgytől, éneklí az „Ujvidéki dalárda.” 6. „Blümchen am Hag” férfikar Storchnól előadja az uvidéki daleyet „Frohsinn.” 7. „Odbi se grana” női-kar zongorakísérettel Tollingertől előadja az uvidéki szerb daleyet. 8. „Nem tudom én mi a bajom” magyar népdal Thern Károlytól éneklí az „Ujvidéki dalárda.” 9. „Am Wörther See” Abendfarht eines Kärntnerischen Liebespaares; férfikar zenekísérettel Koschat I-től előadja az uvidéki daleyet „Frohsinn.” 10. „Odlomak iz djackog rastanka” vegyeskar tenorszólóval Tollingertől, előadja a szerb daleyesület. 11. Ouverture zur „Oper Stradella”, Flotvótól, előadja a 70. gyalogezred zenekara.

Pirosos Szász János mérnököt huszonöt zsák csöves kukoricát elloptak.

Mérnöki iróadt nyitott Csongor Mór polgári mérnök, a Szabadka vendéglője átellenében. Ugyanott birtokrendezés ügyeket is fölvalának.

Adóleírás döntvény. Emlékeztetnek olvasóink arra az esetre, hogy a mult évi gyenge aratás alkalmával számos község lakói adó elengedésért folyamodtak azon a címen, hogy vetéseket tönkre tette a rozsdá. A körünkben előfordult és döntvényre provokált eset a következő: Popovics Sándor esonoplai földbirtokos kijelentette, hogy 1889. évi gabonatermését az az évi tartós szárazság és rozsdá teljesen megsemmisítette s a károsult földeket az évben utabb veteményezés által jövedelmezőbbé már nem teheti. A zombori kir. adófelügyelő az adóelengedést végzésileg megtagadta, hivatkozva arra, hogy a pénzügyminiszteriumnak erre vonatkozó végrehajtási utasításában a fölisorolt elemi csapások közt a rozsdá nem foglaltatik. Popovics az ellen fölébezzel élt, mert az adófelügyelő szándékosan mellőzte az 1883. évi XLIV. t. c. 49. §-nak bb) pontját, a mely szerint adóelengedésnek akkor is van helye, ha a termés egész határokban a tartós szárazság, vagy más elemi csapás megsemmisít meg. Ez pedig a mondott esetben bekövetkezett. A bács-bodroghmegyei közigazgatási bizottság kimondotta, hogy a pénzügyigazgató határozata mellőzendő s az illető földrészelet után a földadó s járadéki leirandók, mivel itt tényleg elemi kár történt. E határozatot a m. kir. pénzügyi közigazgatási bíróság helybenhagyta, kimondván, hogy szántóföldekre nézve nemcsak a tartós szárazság, hanem egyáltalában más oly elemi csapás által előállt kár következtében is, a mely által az egész termés megsemmisült, adóelengedésnek van helye.

A viszonyosság Montenegróval. Az igazságügyminiszter az összes bíróságokhoz a következő körrendeletet intézte: „Az 1881. LX. t. c. és jelesen annak 3. §-a értelmében végrehajtás elrendelésének és foganatosításának külföldi bíróságok megkeresései vagy végrehajtási záradékkal ellátott végrehajtható közkiratai alapján államszerződés nem léteben csak viszonyosság esetében lehetvén helye: egy felmerült eset alkalmából szükségesnek talalom a kir. bíróságoknak tudomására hozni, hogy e tekintetben a montenegrói fejedelemséggel szemben viszonyosság nem áll fenn.”

A vármegye a tüzbiztonságért. Az alispáni hivatal értesíti a községek előjáróságát, hogy a tüzendészeti szabályrendelet értelmében beszerezni kötelező tüzoltószerek, de különösen a tüzfecskenedőknek a községek általi könnyebb beszerezhetőse tekintetéből folyó hó 29-ik napjára Zomborba nyilvános versenypályázatot írt ki, mikor is a gyárosok gyártmányaikat a venni szándékozó községi kiküldötteknek bemutatni fogják. Utasítja egyben a községeket, a melyek a szabályrendeletileg előírt tüzoltószerekkel még el nem látvák, intézkedjenek azonnal, hogy a mondott helyen és időben a még szükséges tüzoltószerek beszerzése céljából az e tekintetben kellő meghatalmazással ellátott kiküldöttjeik pontosan megjelenjenek.

Hibaigazítás. Multkori vezércikkünk második oszlopának utolsó bekezdése helyesen így olvasandó: „Az 1868. LIII. t. c. sérelmes alkotásai ez örök és változatlan törvénynek állnak ellentétben és e törvény mezeim adatokkal ne igazolná, hogy a szülőknek gyermekük vallási nevelése kérdésében természetlő örökölt szabad rendelkezési joga semmiféle hatalom és erőszak által el nem nyomható.” stb.

Színház.

Hétfőn a „Remete esengettyje” című vig dalmü került színré. Közönség közepes számban volt jelen. Az előadás alig elégitette ki a közönséget. B. Szöllösy Ilona semmi hangja, és primadonnánál a hanghiányát semmiféle öltözökésszel vagy vetkőzéssel helyettesíteni nem ér többet, hogy ő nem lép fel a primadonna igényével. Perényi József tömött tenorja győzelmesen váli ki e gyenge környezetből. A karok meglehetősen voltak, a elég élvezhetően mulattattak. Jobb énekeseket kérünk, mert ha nem mulathatunk a színházban, megszűnik az ok, melyért odatörökzünk.

Keddén a „Vadroszót” adták, a szinlap szerint, a kupusznai tüzkarosultak javára. Mekkora a közönség részvéte a szegény szomszédok iránt, nem tudatik; az előadásban való tömegesebb részvételével legalább nem

mutatta ki. Szerencsére egy sereg tüzbiztosító ágens volt kárlátóra áttutazóban és ezek valahogyan csak betöltötték a padsorokat. Szegény kupusznaiak! vaj nem fizetik-e meg százszorosra a réven, ami befolyt részükre ekként nagyszűken a vágon.

A darab maga meglehetősen tetszett. Egyes részletei valóban a kifünőbb francia vigjátékok finom komikumával hatottak. A szereplők? ... A „Bácskát” megaprehendáltak a multkori kedvező kritikáért. Azt mondják, nem kell a színészeket elkényeztetni, mert elbizásk magukat. No, mi itt Zomborban nem igen láttunk még elbizáskodott színészt! És ha a jelenlegieknek arra kedvök kerekedne, azt hisszük, lesz még okuk, hogy magukat itt Zomborban se el ne bízzák, se el ne hizzák. Különbben a kritika szivesen köleszőz nekik egy kis előleget a dícsérettől, csak aztán rászólgáljanak. Annyit már az eddigi előadásokból is konstatalhatunk, hogy az átlagot illetőleg meg lehetünk elégedve. Az a nagy distancia a jobb és kevesebb jó erők közt, mely a mult évben csaknem minden előadás alkalmával oly zavaróan hatott, ez idén kevesebb észlelhető, minden szereplő iparkodik töle teltetőleg megállni a helyét. Ezt egyaránt mondhatjuk egy nő, mint a férfi erőkről. Aitner Ilka (Möller Julia) szépen átgondolt játékaival teljes elismerést érdemel. Cserni Eszti kedves játéka ez uttal csak fokozta a közönségnek iránta való rokonszenvét, melyet mindjárt első felléptével meg tudott magának nyerni. Emmyje kedves teremtés volt, üde, életteles, eleven. László disztinyált modorával Sosant rokonszenvesse tette, habár egy kissé nagyon is fiatalos maszkija nem igen láttatta benne a felnőtt leánnyal bíró apát. Dícsérettel érdemelnek még Balási (Brov) és Liptay Pauman báró szerepében. Szarvasi (Thürmer) és Szinay (Knöpke) jól állták helyüket.

Szerdán „Náni” került színré. Vida Etlka a cimszerepben svábos beszédével, behízglő modorával, nótával, táncával eléggé megnyerte a közönség tetszését. Hangjáról majd csak ott fogunk nyilatkozni, hol azt jobban érvényre emelni lesz alkalma. Borbély a svábot folytonos derűtlenség közt adta. Egy érzelmes játéka, kellemes hangja nagy tetszéssel találkozott. László sikerült Abstija első sorban a billiárd- és kártyatudományok matadorjai között hatott. Kis Ilon sikerült falusi libus volt.

Előkészületen vannak: Uff király, Királyfogás és Sarah grófné.

A szakfelügyelet érvényesülése a népiskolában.

(Gräff Nikáz kir. segédtanfelügyelő életrajza.)

Ujabb állami intézményeink között talán egyetlen egy sincs, mely a kritikát annyira kihívta volna maga ellen, mint a tanfelügyelőség intézménye, de viszont az is bizonyos, hogy az állami igazgatásnak egyetlen ágát sem teremtettük meg annyi körültekintés nélkül, mint ezt, melyet annak idején életbeléptettünk csak amugy jóhiszemre, a nélkül, hogy gondoskodtunk volna előzetesen azokról, akik annak vezetésére, gondozására, fejlesztésére hivatva leendettek.

Pedig minél nagyobb mérveket ölt az emberiség haladása, annál összetetesebbek, bonyolultabbak azon műveletek, annál nagyobb külterjre s tartalmasabb belterjre a műkör maga, melyet az államhatalomnak akár közvetlen, akár közvetett közegei által végeznie kell. Tehát arra, hogy valaki manapság a közhivatalnak eleget tehessen, nem elégséges, hogy általános műveltséggel bírjon, hanem kell, hogy alapos készütsége legyen azon szakmára, melynek körében munkálkodni, ténykedni hivatva van.

A tanítás külső sikereért, az iskolának a törvényszabta kívánalmak és feltételek nivójára való emeléseért, a taneszközök és zanszerek bevezetéséért, a törvény által megjelölt esetekben az iskolák felállításáért, az iskolalátogatás betartásáért első sorban felelősek a tanfelügyelők, mint az állami felügyelet, az állami fejelem és ellenőrzés reprezentásai.

Csak hogy ily feladat teljesítésére csak lelkes és mindenekfelett és első sorban szakképzett tanfelügyelők képesek. Azonban hazánk 65 tanfelügyelője közül szakképzettség tekintetében a statisztikai összeállítás vagy a minősítési tábla nagyon szomorú hányadot mutatna fel. A vád nem a jelenlegi minisztert, sőt elődjét sem illeti, mert ők sok tanfelügyelőt az inventár alapján vettek át. És ez biz öreg hiba volt. Nagy szerencséje megyénknek, hogy azon ritka és kevés megyék közé tartozott, melyek e bajnak a népoktatási ügyekre gyakorolt szibbasztó hatását egyáltalán nem érezték.

Két évtized óta a népiskoláink feletti felügyelet oly férfiu kezébe van letéve, ki mint szakember nemcsak e megyében, de országszerte előnyösen el van ismerve. Valóban Czirfusz Ferenc, megyénk tanfelügyelője e tekintetben felüláll mindenütt találkoznunk, hol megyénk községyeinek szellemi előrehaladásáról szó vagyon. E működésében évek hosszú sora óta támogatja őt derék segédtanfelügyelőnk, Gräff Nikáz, ki a tanítói pályáról hivatván meg annak idején jelen állására, megyénk tanfelügyeletében a szakértelem és szakképzettség kettősen érvényesült. A „Magyar Paedagogiai Szemle”, e kiváló tanügyi lap legutóbbi füzeté Czehe Győző zentai népiskolai igazgató jeles tollából egy kitünő cikket közöl a szakszerű tanfelügyeletről és azzal kapcsolatosan hozza Gräff Nikáz sikerült arcképét és életrajzát, mely utóbbinak rövid kivonatát az alábbiakban adjuk:

Gräff Nikáz sz. 30-án szerény módú tanfolyamát szülővárosi tárgyak iránt mutatott felismerve, a méltó tanfolyam bevezetésére s anyagi támogatást. Itt fényesen igazoltak gyermekek vasszert mert a realiskola mintársaitól szeretve, becsülték.

Azokban a jólterette, töle telhetőleg tanben sirba szállt; a szülőgyva pedig képtelen volt tenni tetemesb költségsíteni. E nyomasztó ámba a kalocsai tanítóreszesült ifju aranyharsajátította a magyar az első helyet foglalta.

A képzőintézetit vállalt „altanítói” állás működött; e két év ket három különbözőkoly meglegő sikerrel község osztatlan elismhelytartótanács figyel az 1864. évi augusztus altanító” a helytartót. 4. osztályához nevezteben német tannyelv tan mint másodnyelv tan egész szenedvényel állásában is érvényesít kori tanítótársával, a zombori iskolákat a több tanlatóság értelvolna, egész eszenben Eme kezdeményezés a g. kel. iskolákat li a magyar.

Zombor város hatatlan tevékenység színvonalának emelésé ifjut a polgári kinttette; ugyanis az első városi képviselővé, a és a városi iskolai bizpedig titkárává válassziskola a hitfelelősekké az iskolaszék a jegyző Ezen tisztségeket ismét szolgálatba lépéseig vise iskolai teendőit végezte.

Iskolaszéki jegyző tumot kívánunk kiemelközönség határozatából szék — Zombor város zését és szervezését no Gräffet bízza meg a szresztülvitele fölötti emlémel elfogadta a megbzársával egyetértve az ambiciójától áthlatva, gkesztett; ebben a zombtelemben vett népvételelértelmelem és alaposságkellő időben és módon teltette volna e város is.

Tanítói működésén egyesületi élet fejlesztés képezi. O volt Bács Bodrogh megteremtője; utának visszaállítása utánben maig is élénk emulval kártársait a tömöríté az első tanító-egyesület a Lelkes felhívásait a balatánitók nagyrésze megért megartották a megye tanítók Gräff elnöklete alatt nek eredménye volt a „Z meg a „Bács-Bodrogh alakítása.

Gräff éles belátással elönyösen jellemzi azon törögi megyei tanítóegyesület kite. Dimitrievs Milos 1872. évben okt. 14-én — tekintet nélkül az iskotekezletre hívta össze. Eze közs. nép- felső nép- és tekké átalakulására s ezeniszteri szabályrendelet értgyei (hivatalos tanítóegyesület) lommál Gräff Nikáz, mint bad) tanítóegyesület” elnök jeztét, hogy miután az 18 nek, majd meg Bács-Bodro része egyesületté alakult.

pezsgő életre zibbasztóleg legesnek tartja. Ama meg kifejeztét, hogy egy több a törekvő tanítók által saját tett, saját törekvő munkas egyesület működését nem e ségi tanintézetekben működónasával áldasos munkóssogatni kellene: mert a a tanítók torábbképzésének legbiztosabb garanciáját.

Az a férfiu, ki 14 émal, fáradhatlan tevékenesgyéje népvételelésnek s külfüggyének modern alapra fektelhangolhatta, hogy ne monranduma, hogy Zombor város rúduma értelmében való újvibethe. Ennek oka volt a zotékes főhatóság jogos élveter magatartása s az ebből erbelátta, hogy ezen éles ellenzött minden fáradozása siker

Gräff Nikáz született Zomborban 1843-ban október 30-án szerény módú szülőktől. Az elemi iskola 4 évi tanulmányát szülővárosában végezte. A mennviségtani tárgyak iránt mutatkozó hajlamait a szülők idejekorán felismerve, a mérnöki pályára szánták; miért is az elemi tanulmányok bevégeztése után, különösen nagybátyjának sítetetésére s anyagi támogatására mellett, a reáliskolába lépett. Itt fényesen igazolta, hogy a szülők nem csalókat, hanem a reáliskola minden évfolyamát tanáraitól, tanuló-társaitól szeretve, becsülve, kitünően eredménnyel végezte.

Azonban a jólelkű nagybátyja, ki rajongásig szerette, tőle telhetőleg támogatta a törekvő ifjút, időközben sirba szállt; a szülők szerény anyagi helyzetüknél fogva pedig képtelenek voltak gyermeküket a műegyetemi tetemes költséget igénylő kiképzetésben részesíteni. E nyomasztó anyagi viszonyok hatása alatt lépett be a kalocsai tanítóképzőbe, hol a német nevelésben részesült ifjú aránylag igen rövid idő alatt annyira el-sajátította a magyar nyelvet, hogy tanuló-társai között az első helyet foglalta el.

A képzőintézet tanulmányok bevégeztése után Szóntán vállalt „altanító” állást, mely minőségben 1862—1864-ig működött; e két év alatt egy tanteremben 300 gyermeket három különböző nyelven (szláv, magyar és német) oly meglepő sikerrel oktattat, hogy nemcsak az egész község osztatlan elismerését vívta ki, hanem, a m. kir. helytartótanács figyelmét is felkeltette el annyira, hogy az 1864. évi augusztus havában a szerény falusi „alelemi altanító” a helytartótanács által a zombori főelemi iskola 4. osztályához neveztetett ki. A zombori iskolák ez időben német tanítványok voltak; a magyar nyelv csak mint másodnyelv tanítottat. Gräffnek első dolga volt egész szenvedéllyel üzött magyarosító törekvéseinek új állásában is érvényt szerezni; e végből szövetkezve akkori tanító-társaiával, névleg Jauh, Pencs és Kluggal, a zombori iskolákat 1—2 év alatt a nélkül, hogy a felsőbb tanhatóság erről valamit tudott vagy észrevette volna, egész csendben magyar iskolákká alakította át. Eme kezdeményezés szülte, hogy ma már Zomborban, a g. kel. iskolákat kivéve, az oktatási nyelv kizárólag a magyar.

Zombor város közönsége, méltányolva azt a fáradságtalan tevékenységet, melyet Gräff a tanulók értelmi színvonalának emelése körül kifejtett, az alig 22 éves ifjút a polgári kitüntetések egész sorozatában részesítette; ugyanis az első tisztújítás alkalmával egyhangulag városi képviselővé, majd a rom. kath. egyházközség és a városi iskolai bizottság tagjává, a polgári kaszinó pedig titkárává választotta; 1871-ben pedig, midőn az iskola a hitfelekezetek önkormányzata alá bocsátott, az iskolaszék a jegyzői teendők végzésére is felkérte. Ezen tisztségeket ismételt választások folytán az állami szolgálatba lépéseig viselte oly lelkiismeretességgel, mintha iskolai teendőit végezte volna.

Iskolaszéki jegyzői működéséből csak egy momentumot kívánunk kiemelni. Midőn a hitközségek a városi közönség határozatából átvették az iskolákat, az iskolaszék — Zombor város népnevelési intézeteinek rendezését és szervezését modern alapra fektetni óhajtván — Gräffet bízta meg a szervezéssel s annak mikénti keresztülvitele fölötti emlékirat szerkesztésével. Gräff örömmel elfogadta a megbízást s fennebb megnevezett tisztársaival egyetértve az ügy iránti lelkesültséggel s nemes ambícióktól áthatva, egy terjedelmes emlékiratot szerkesztett; ebben a zombori népiskolák és a tágabb értelemben vett népnevelés minden ágára anyai szakértelemmel és alaposan megterjesztett ki, hogy annak kellő időben és módon való végrehajtása mintaszerűvé tette volna e város iskoláit.

Tanítói működésének fénypontját azonban a tanítói egyesületi élet fejlesztése érdekében tett munkálkodása képezi. O volt Bács-Bodrogh megyében a tanítói egyesület megalapítója; mert hazánk alkotmányos állapotának visszaállítása után ő volt az, ki a tanítói körökben maig is élénk emlékeztetést tartott lelkes felhívásával kartársait a tömörülésre és továbbképzésre buzdítva, az első tanító-egyesület alakulásának alapját mevetette. Lelekes felhívásait a haladás iránt érzékkel bíró megyei tanítók nagy része megértette, mert az 1869. évben már megtartották a megye különböző részeiből összejött tanítók Gräff elnökelete alatt az első tanácskozást, melynek eredménye volt a „Zomborvidéki tanítóegylet”, majd meg a „Bács-Bodrogh megyei tanítóegylet” megalakítása.

Gräff éles belátását s szabadelvű gondolkodását előnyösen jellemzi azon felszólalása, mely a „Bács-Bodrogh megyei tanítóegylet” évkönyvében van megörökítve. Dimitrievics Milos megyei tanfelügyelő ugyanis 1872. évben okt. 14-én a megyei népiskolák tanítóit — tekintet nélkül az iskolák jellegére — Zomborba értekezletre hívta össze. Ezen értekezlet tárgyát képezte a közs. nép-, felső nép- és polg. iskolai tanítók testületké átalakulására s ezek működésére vonatkozó miniszteri szabályrendelet értelmében a „Bács-Bodrogh megyei (hivatalos) tanítóegylet” megalakítása. Ez alkalommal Gräff Nikáz, mint a „Bács-Bodrogh megyei (szabad) tanítóegylet” elnöke azon nézetének adott kifejezést, hogy miután az 1869. évben Zombor és vidékének, majd meg Bács-Bodrogh vármegye tanítóinak nagy része egyesülte alakult: újabb és a meglévő egyesület pezsögő életre zsiabasztólag ható egyesület alakítani feleslegesnek tartja. Ama meggyőződésének adott továbbá kifejezést, hogy egy több nyelvű és vallású megyében a törekvő tanítók által saját kezdeményezésekből létesített, saját törekvő munkásságukkal virágzásba hozott egyesület működését nem ellensúlyozni, az állami és községi tanítványokban működő tanárok és tanítóknak kivonásával áldásos működésében megbénítani, hanem támogatni kellene; mert a szabad egyesülésben látja a tanítók továbbképzésének s az iskolák felvirágzásának legbiztosabb garanciáját.

Azt a férfit, ki 14 éven át lankadatlan buzgalommal, fáradságtalan tevékenységgel, üzentlenül kitűzött megyéje népnevelésének s különösen Zombor város tanügyének modern alapra fektetésén, előbbrevitelén, méltán lehangolhatta, hogy ne mondjuk elkeseríthette az a körülmeny, hogy Zombor város népnevelésügyének memorandumában való újraszervezését keresztül nem vihette. Ennek oka volt a zombori iskolaszéknek az illetékes főhatóság jogos követelményei ellen tanúsított me-reves magatartása s az ebből eredt éles ellentét. S midőn belátta, hogy ezen éles ellentét kiegyenlítésére irány-zott minden fáradozása sikertelen, megtört szívvél bár,

elhatározta, hogy nemcsak állásától, hanem a tanítói pályától is, melyen oly rajongó lelkesedéssel csüggött, megvál. Ezen tervének keresztülvitelét előkészítő, 1876. március havában Budapesten a kir. itélőtáblánál Karap Ferenc tanácselnök elnökelete alatt a telekkönyv-vezetői vizsgálatot fényes sikerrel letette. Azonban vele szemben is igazolva lett a közmondás: Ember tervez, Isten végez. A megye előkelői ugyanis értesülve Gräffnek eltökélt szándékáról, hathatós befolyásukkal sikerült kieszközölni, hogy Bács-Bodrogh vármegye kir. segéd-tanfelügyelőjévé neveztesék ki.

Gräff a legnemesebb ambíciókkal eltelve, vasszorgalommal látott új bivatalt ágainak tanulmányozásához. Gyenge a tollunk annak leírására, hogy mennyit tett, fáradt, küzdött, minő előre nem sejtett akadályokat győ-zött le, minő tapintatosságot, erélyt fejtett ki a Bács-Bodrogh vármegyei kir. tanfelügyelőség a csajkás-kerületi iskolák szervezése, rendezése, magyarosítása körül.

Kormánykörökben is mint előkelő szaktekinetly lehet ismeretes; ezt onnan következtetjük, hogy a miniszteriumtól számos, különösen szerb tankönyvet kap felülbírást végett s hogy 1889-ben az ujvidéki állami középkereskedelmi iskola érettségi vizsgálatán is, mint miniszteri biztos szerepelt.

Egyik legszebb jellemvonása Gräffnek az, hogy a tanítók jogos érdekei benne mindig a legerélyesebb támogatásra találunk; mindig nemes lévvel kel ki ott, hol a jogtalanul megtámadott tanítói tekintélyt kell megvédenie.

Nincs oly nevelési, nincs oly módszertani kérdés, melyben teljesen otthoniasnak ne érezze magát ugyan-nyira, hogy azok, kik bármi irányban vele érintkezésbe lépnek, nem tudják mit bámuljanak benne eléggé: azt a rendkívüli olvasottságot, elméleti ismeretet, vagy a gyakorlati szakembert. Az irodában egy, éles ítélő-képességgel, tiszta felfogással megáldott pedáns bureauk-rata, az iskolában, a tanítók között kiapadhatlan forrása a gyakorlati szakismeretek minden ágának.

Gräff a megyében nagy tekintélynek, népszerűség-nek és tiszteletnek örvend. Hivatalos teendőit kifogásol-hatlan szakértelemmel s szigorú pontossággal végzi. Hivatalos felépéseiben mindenkivel szemben nyílt, őszinte, erélyes; a hivatásuk magaslátán álló törekvő tanítók barátsága melegevel láncolja magához; az ujoncokat, gyengébbeket utbaigazítja, oktatja, buzdítja; egyszóval a tanítóknak szigorú, de igaz lelkű barátja. Gräffnek 14 évi segéd-tanfelügyelői áldásos működése a legeklatásabb bizonyíték a mellett, hogy egy szerény altanítóságból magát önérejből fölkitűzött tanfelügyelő mire képes, ha magasztos hivatásától át van hatva.

Fennebb közöltük halvány vonásokban — így foly-tatja életrajzírója — egy oly tanférfiunk életrajzi ada-tait, ki veleszületett szerénységénél fogva — magáról nem beszéltette — egész csendben kiváló sikerrel mű-ködik a hazafias irányú nevelés-oktatás szolgálatában. S ha most bátorságot vettünk magunknak őt a bazaar tanítóságnak bemutatni, tettük ezt azon kötelesség- és hálalérzetből, melylyel tartozunk mindazoknak, kik a haza népnevelésügyét szívükön hordják s a tanítóknak kar-társai, igaz barátai.

Gräff 1887-ben töltötte be eredményekben dúsz tan-ügyi működésének 25. évét; néhány kebelbarátja ezt — tudva, hogy minden tündetését kerülni szokott — azzal kívánta megünnepelni, hogy mint a megyei első tanító-egyesület megalapítója, a „Bács-Bodrogh vármegyei tanítóegylet”-nek 1887. évi bezdáni közgyűlésén üd-vözölte volna, azonban szerénységéből még ez elől is ki-tért; e hozzáférhetlenség ösztönzött arra, hogy a megyei tanítóság nevében e legelterjedtebb tanügyi folyóirat hasábjain méltassan azon elévülhetlen érdemeket, melyek általánosan kedvelt személyiségétől elválaszthatlanok. Adja az ég, hogy azon benső, szívelyes, kartársi, mond-hatni baráti viszony, melylyel a megyei tanítók iránt viseltek, a jövőben még szorosabba fűződjék; adja az ég, hogy a hazai népnevelés érdekében tiszta lelke önzet-len sugallatából eredő kezdeményezéseit, fáradozásait mindenkor siker koronázza, működését áldás kísérje. (Megyénk derék segéd-tanfelügyelőjének ez alkalomból mi is őszintén gratulálunk. Szerk.)

Ó-Becse, 1890. október 8.

(Papválasztás. Párbaok. Közbiztonságunkról. Községi költségvetés. Vásár. Dalkör.)

Olyan sok nevezetesebbnél nevezetesebb esemény tartja érdeklődésben, jobban mondva izgalomban városunk közönségét, hogy hasábotok írva sem írhatnók azt le teljes terjedelmében; csak röviden óhajjuk az érdeklődőket a nálunk történtekről tájékoztatni.

Mindenesetre legérdekesebb helyi eseményünk a papválasztás ügye. Régóta húzódik s már sok vizsálynak volt a szülő oka. S bár már mindenki azt óhajta, hogy dőne el a dolog bármely oldalra is, még mindig a bizonytalanság kísért. Mindennap más bir futja be a várost. Egyszer azt hirdetik, hogy már megtörtént a megerősítés, majd mások biztos kulforrásból annak lehetet-lenségét hangoztatják. Ma azt mondják, hogy nem tár-gyalta még a szentszék ez ügyet, holnap már az a hír, hogy a napokban jön az új plébános. S ez a bizonyta-lanság már annyira kimerítette közönségünket, hogy semmit sem hisz, minden új hírből kételkedik s ma-holnap már megszokjuk az új plébánost csak — várni.

Míg az ügy Kalocsán elintézését várja, addig itt röpiratoznak, újságoznak s egymást gyanúsítják. Igazán nagy jót tenne a szentszék, ha már döntene ez ügyben.

Nem kevésbé érdekes az a sok párbaajhir is, ami majdnem elterelte a beszélgetés és érdeklődés tárgyát a papválasztástól. E párbaajhokra okot a multkorai városi közgyűlésen kitört heves viták adtak okot és mint hall-juk, még mindig nem értek befejezésükhöz. Ez ügyben volt városunkban Budapestről Hentaller Lajos orsz. kép-viselő is, mint Milassin itteni ügyvéd megbízottja.

Elhanyagolt közbiztonságunkról is kell, hogy va-lamit szóljunk. E tekintetben igazi ázsiai állapotokat élünk. Nincs az a hét, melyen az elvadult legénység botrányairól, verekedéseiről ne hallanánk, melyek rend-szerint emberhalállal végződnek. Nem is kell, hogy ez-et behívják fegyvergyakorlatokra, csinálnak ok oly rendszeres titkzókat az utcákon az esti órákban, hogy fölér egy kis háborúval. Nem hiányzik ott a füttykös és a kés mellől a fegyver sem, ugyan-nyira, hogy azokon az utcákon, melyeken ezt rendezik, félve mernek az első szobákban aludni, mert nem tudhatják, hogy egy

betévedt golyó mikor éri őket. Azokon az utcákon jární pedig valóságos istenkisértés. Mult vasárnap is egy esen-desen, gyanútlanul hazamenő embert támadtak meg s úgy összeverték, hogy nyomban meghalt. Ugyanaz este egy másikat pedig annyira megverték, hogy jó ideig őrizheti az ágyat.

A Slávik-banda már egész félelmetes nevet vívott ki magának. Megállítanak mindenkit az utcán s a kinek a felelete vagy viselkedése nem tetszik, egész nyugodt lelkiismerettel leverik.

De nem esoda, ha ily állapotokra jutottunk, mikor azok, kiknek a rend fentartása, a polgárok nyugalmá-nak biztosítása volna a főcéljuk, egymás elleni agyar-kodással pazarolják idejüket és erejüket. Háromféle rend-fentartó közegünk is van, de valamennyi kancsal szemmel néz egymás működésére, folyton egymást ellenőrzik, egymás hibáját kutatják s a helyett, hogy közös erővel az ily botrányos állapotok megszüntetésén munkálkod-nának, keresik úgy szólván az alkalmat, hogy egymást kerülve megnehezítsék a jóra törekvő fáradozást.

S az a legszomorubb, hogy az iparos ifjuság egyesei is ráadják magukat az ily megrovandó kicsapongásra.

A napokban állította egybe előljáráságunk az 1891. évre szóló községi költségvetést, mely szerint a bevétel 175,676 frt 84 kr-ra, a kiadás pedig 175,418 frt 64 kr-ra előirányoztatik. A mutatkozó felesleg 258 frt 20 krt tesz ki. A legközelebbi közgyűlés feladata lesz e költségvetést részletes elbírálás alá venni.

A közeledő vásár folytán annyí nálunk a kintornás, hogy egész nap attól zúgnak az utcák. Nem volna-e jó ezekre is már kimondani egyszer a „körömfájást”?

Egyleteink működése közül felemlíthetjük a polg. magyar dalkörét, mely új karnagya — Révfy Géza tanító — vezetése mellett már megkezdte az előkészítést a november hóban tartandó hangversenyre és zene-estélyre.

—S—

Szabályrendelet a birtokváltzási díjakról.

1. §. Zombor szab. kir. város területén min-den adás-vevés (ideértve a bírói árveréseket is) esere, ajándékozás és örökösödés által előidézett telekkönyvi birtokváltzás után a városi pénztár javára birtokváltzási díjak (annakelőtt ugynevez-zett laudemialis krajérok) szedtetnek.

2. §. A birtokváltzási díj 1%-át képezi az eladott, elcsereált, elajándékozott vagy örökölt és telekkönyvileg átírt ingatlan becsértékének.

3. §. A birtokváltzási díj fizetési kötelezett-sége első sorban a vevőt, esérébe vevőt, ajándé-kozottat és örökösöt terheli.

Adás-vevés, esere és ajándékozás esetében azonban a fizetési kötelezettség az eladót, esérébe adót és ajándékozottat is egyetemlegesen terheli.

Magán kézből megvett, esérébe vett vagy ajándékba kapott ingatlan birtokváltzási díjának fizetési kötelezettsége a vevőre, esérébe vevőre és ajándékozottra átszáll, birtokelőde elleni visszke-reseti jogának fennmaradása mellett.

4. §. A birtokváltzási díj a telekkönyvi ha-tóságunk az átíratást elrendelő végzése alapján hivatalból vettetik ki.

5. §. A birtokváltzási díj kivetésénél az in-gatlan teljes becsértéke vétetik alapul; mindöfgyva az ingatlan terhelő adósságok a becsértékből le nem vonatnak.

6. §. A kivetés alapjául úgy földeknél, mint házaknál, ha a felek által megállapított értéknel nem kisebb, a kinstári illetékek kiszabása iránt fennálló szabályok értelmében kiszámított becs-érték szolgál.

Csere esetében a csérébe kapott ingatlanok becsértékének fele után szabatik ki az illeték mind-egyik fél terhére.

7. §. A birtokváltzási díjak kivetését a szám-vevő javaslata alapján a városi tanács eszközi és a fizetésre kötelezett felet a történt kivetésről fizetési meghagyás, vevény mellett kézbesítése által értesíti.

8. §. A kiszabott birtokváltzási díj a kéz-besítéstől számított 30 nap alatt a házipénztárnál befizetendő, mely határidő eredménytelen letelte után ez a fizetésre kötelezett féltől 6% késedelmi kamattal együtt közigazgatási végrehajtás útján behajtható.

9. §. Ha valamely jogügylet hatályba lépte bizonytalan időben bekövetkező eseménytől van függővé téve, az illeték csak az esemény bekövet-kezte után lesz fizetendő.

Ezen szabály áll oly örökségre is, mely csak bizonyos esemény bekövetkezte után nyílik meg vagy száll át másra.

Ily birtokváltzási díjakról azonban a szám-vevővel által nyilvántartás vezetendő és azok telekkönyvi biztosítás végett a tanácsnak bejelentendők.

10. §. A városi számvevő köteles az átíratást rendelő telekkönyvi végzés vétele után a kiszabást azonnal eszközölni s a történt kivetéseket a városi tanácsnak minden hó végén két rendbeli kimu-tatásba foglalva a kiállított fizetési meghagyásokkal betérjeszteni.

11. §. A városi tanács az ekként betérjesz-tett kimutatás egyik példányát előírás végett a városi pénztárnak, második példányát pedig a fizetési meghagyások kézbesítése és a hátraléki díjak-nak közigazgatási végrehajtás útján leendő be-szedése végett a gazdasági tanácsnoknak kiadja.

12. §. A gazdasági tanácsnak a behajtás végett átvett kimutatás alapján a végrehajtást a hátralékos adókat ellen a fizetési határidő letelte után haladék nélkül fogantatosítja és a végrehajtások eredményéről, ugyancsak a netán felmerült akadályokról a tanácsnak negyedévenként kimerítő jelentést tesz.

13. §. Ha az adós ingóságaira megkísérlett végrehajtás fedezet hiányában eredményre nem vezetne, ugyancsak, ha a birtokváltási díj az egyetemleges fizetési kötelezettségben (3. §.) álló felek ingó vagyonából fedezhető nem lenne, a városi tanács a birtokváltási díj telekkönyvi biztosítása és a jelzálogra vezetendő végrehajtás iránt a tisztí ügyészséget haladéktalanul utasítja.

14. §. Birtokváltási díjak kivétele és beszedése iránt hozott határozatok ellen jogositva van minden érdekelt fél a kézbesítéstől számított 30 nap alatt felebbezést a városi tanácsnál benyújtani.

Kellő időben érkezett felebbezésnek a végrehajtás folyamára felfüggesztő hatálya van.

Elkésettben benyújtott felebbezések hivatalból visszautasítandók.

15. §. A kellő időben érkezett felebbezések felett másodfokulag a városi közigazgatási bizottság, harmadfokulag a nagyméltóságú kir. belügyminiszterium határoz.

16. §. Jelen szabályrendelet végrehajtásával a városi tanács bízta meg.

Zombor szab. kir. város közönségének 1889. évi május hó 29-én tartott rendes közgyűléséből.

Dr. Csikós Benő,
polgármester.

VÉNASSZONYOK NYARA.

Et in sena ardent venae.
Esi raro: tamen bene!

Bocsánat hajlott kora hölgyek, tisztos matróznak, de az őz verőfényes napjait önöknek szentelte a szokás, a divat. Monopolizálják csak kérem, mi szerény férfiak nem kérünk belőle. Hanem az idén kellemes, változatos szép szezont van, mondhatom, — csak hogy „egy kérésit nagyon” deres, mint a Smilézser Kóbi gebeje: csipős, mint a nyiri lekváros must, aztán meg kehes, mint a karádi pap, akit most — késő őszszel — úgy képzelek magam előtt, mint az uborka-eszenciában pácolt gereblyenyelt.

Ami bizonyos, hogy a „guverirozott” ábrázatu fraumám-ök ezt a most folyó hónapot legjobban szokták túrni. Itt van például a pompás gesztenye-évd! Ez a földi manna éppen nekik való. Sültve mézes, illatos, főve porhanyó, kellemes. Egészen inyitk, jobban foghúsok alá való! Bizony! a kikknek felszáz esztendő előtt még a duránci barackmag is puha volt, azoknak most már a kása is — sonkacsont! Akkor hamu, most meg mamu!

De ezer bocsánat újra és utójjára! Hiszen nem volt szándékom magam ellen bősíteni föl az érdemes amazon-légiót, mint a hogy nem volt a mi derék harc-terti páterunkat, hanem csak úgy tollam alá akadtak ök, mint a nemzet első koszorúsának a híres „Babszemek”.

A vénasszonyok nyarát az ő hajdani menyasszonyi fátolyáknak légbekapott foszlányai jelzik leghebbeben. Ezek a szanaszét kóválygó, a kiszögellő tárgyakra, vagy „kinnasolók” személyekre erősen tapadó selyem charpiék nem egyebek, mint az ugynevezett „ökörnyál”. Találó népies elnevezés. Vannak idióták, akik harmatból képződöttnek hiszik; vannak, kik másképen, sokkal prózaisabban magyarázzák. — Lássuk hát, micsoda tulajdonképen?

A mi néptünk által originalisan ökör- vagy bika nyál néven ismert vékony, hosszú, itt-ott csomós fonalszálak nem egyebek, mint a szél által tovaüzött és a levegőben tarantella-táncot lejtő pókszőrök.

A pókok rendjében több csoport, család és faj ismeretes, de legérdekesebbek közöttük a szövő. Az ugynevezett ülópók (Sedentariae) mindnyájan művészi hálókat készítenek, melyekben — mint nevük mutatja — tilve olalkodnak prérlájukra. Gömbalaku potrohuk belsejében vannak a fonómirigyek, melyek 2-4 szövőszemölcsbe nyílnak. Ezen szemölcsökön számtalan apró-sűrű rés található, melyen keresztül a mirigyváladék, tehát az elválasztott itegyszerű folyadék, mihelyt kijut a levegőre, azonnal megszilárdul és ruganyossá válik. Mivel pedig minden nyílásból egy egy fonalkát ereszt a kis művész és ezeknek összege adja a szabad szemmel alig látható pókháló-szálát: elképzeltető, minő vékony, finom egy egy fonalka! Bizony maga egy pókhálósál, úgy hozzávetőleg 240, szerfőlött finom rostoskából van összetéve. Ez egyes rostszálak oly finomak, hogy belőlük 10-12 ezer szál is alig éri el egy hajszál vastagságát.

Az ülópókok közül a legtöbb „ökörnyálát” szolgáltatják a kuszált halások, vagy Margó tanár szerint egyenetlen-szövő (Inaequitelae). Ezek minden szabály nélkül össze-vissza kuszált hálókat szőnek avaron, köveken, fákon, leginkább pedig nyírfaleveleken, s aztán lágy párnájukon az apró karavánok légi utra indulnak. Ilyenkor nyole lábukat hullamos potrohuk alá rögzítik és úgy engedik magukat a szellő által tovaüzetni — selyem „tüllangyjukon”. Legnevezetesebb genus e tekintetben egy oldallépő (Laterigrada), a műnyelven u. n. Thomisus viaticus, mely fiataljait halokba zárva, utazik szép Taljánország felé. Ez Margó szerint a valódi „vándorpók”.

Gyakran megtörténik, hogy számtalan ily finom fonál a légben összekeveredve, gomolyokat, csomókat képez, aztán az utszeli fák ágain, vagy a táviró-luzalokon fönnakad és leng, mint légáramlatban a lobogó. Ha igen sok fonál egymásba tapadt, akkor a csomókba mászva, kényelmesen helyezkednek el a puha, ruganyos pamlagokon és gondtalanul léghajókáznak a messze távol tropikus tartományba.

Nem lesz talán érdektelen néhány vonásban bemutatni egyik szellemes tudósunknak, Herman Ottónak, ide vonatkozó megfigyeléseit. Ő az „ökörnyálás pókok” selyem párnáit így festi le:

„Bácska rónáján az őszi fonál tünete néha valóban óriási mérvet ölt. A lég, a rét, a bokrok, a talaj tele vannak foszlányával.” — Aztán fővárosunk egyik kellemes pontjára mutatva, így folytatja: „Egy kitűnő észlelési pont fővárosunk szívében fekszik s nem más, mint a budapesti lánchíd, melyen a tünet évről-évre és igen érdekesen ismétlődik.” — Leírja aztán a tudós, mily érdekléssel figyelte meg itt a vasrudakon, majd a temető sírkövein a hangyaszigorommal munkálkodó kedves utasokat. Hasábotok szentelhetünk azon terjedelmes, de annál vonzóbb közléseknek, melyekkel a pókfauna ezen valódi szakembere bennünket megajándékozott, de a tér szűke szigorúan parancsol velünk.

Magam is egy derült, kellemes, kissé szellős délután figyelmessé lettem a póktudós által leirt pontokra, magaslatoakra. A lánchíd függő rudjai tele voltak apró pókokkal és ezek hálóival, melyeken hintálva keltek légi utjokra, a citromok hazájába. Máskor nagyító üveggel, a sarkert keresztjeinek és emlékoszlopainak csucsein, alig néhány lépés távolságból szemlélttem művészi munkájukat. Itt különösen kellemes meglepetést nyújtottak a kedves, parányi — takácsmesterek. — Darwin, a genialis természetbúvár, egy ízben a tengeren apró vörös pókok ezreit látta kuszált hálóikon hajója után repülni, melyek a tengeri jármű árbocain le is telepedtek.

Mi indítja emez apró léghajókat a megszokott klíma odahagyására, az egészen a mai napig vita tárgya maradt. Talán érzik a tél közelgését és a hideg elleni védelmtől szövik meleg takarójukat? Vagy az őszszel megritkult és nekik táplálékot nyújtó rovarok miatt kénytelenek nagyobb tért kalandozni be? Vagy talán, hogy ily módon szabaduljanak meg mirigyek fölös váladékától, melyet az aluszékony téli idő alatt felhasználni képesek nem volnának? Avagy végre — és ez talán a legvalószínűbb — hogy petéiket befödve, azokat melegen tartásák?

Ime tehát, mennyi kellemest nyújt a „vénasszonyok nyara” a természetbúvárnak ép úgy, mint a természetkedvelőnek. Ugyanezért ne zsebelődjének mélyen tisztelt koros asszonyok, midőn a nép nyelve — megörökítve érdemes állapotukat — kissé kiméletlen hangon bélyegzi éveiket. Oh, önök között is találkozik elég, aki képes volna még ma is édes öröm lágy öleiben ringatni el akárhány férfi szívet! — Itt van — hogy csak egyet említsék a sok közül — Jájtelesz Bóbele barátom, aki szintén csak nem régebben esküdött örök hűségét egy Sára kora delelő... akarom mondani — delhölgyikének! Azt tartotta ő is, amit magam, hogy a nő addig nem öreg, míg szerelmet tud ébreszteni! Sőt egy alkalommal bevallotta azt is töredelmesen, hogy nem tehet róla, — már akárhova tegye Jehova, — de ő csak az asszonyokat képes szeretni igazán. Fialat hajdonokhoz simulni nem veszi be a természet. A férjes amazonokat bálványozza, imádja lelke összes melegével, de csakis akkor, ha már tul vannak a — ugyneven. „Ez — ugymond Jájtelesz — a szerelemnek második, kevésbé hő ugyan, de érettebb, állandóbb korszaka.” Persze ezt a nyilatkozatát aztán én sem hagyhattam csak úgy mukának nélkül elreptülni, hanem egy régi deák közmondással expektoráltam magamat, a mely avval a három szóval záródik be, hogy — — „non est disputandum!” Hanem azért

„Ehret die Frauen,
Sie fachten und weben
Uns irdische Beugeln
Mit Mohn und Zibeben!”

Parászlay.

Gabonaüzlet.

Október hó 9-én.

Lefolyt üzlethetünkben a hangulat szilárd maradt. Az árak átlag 5-10 krral emelkedtek.

Áraink:		
Buza	6.70-7.00	
Zab	6.00-6.20	
Bab	6.50-7.00	
Árpa	5.60-5.80	
Tengeri (csöves)	3.00	
Tengeri	4.50	
Kendermag	10.00	

Naptár.

Október.

Havi és heti nap	Katolikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
10 Pént.	Borg. Ferenc	Gedeon	28 Chariton
11 Szom.	Filomena	Kálmán	29 Cyrják
12 Vas.	E 20 Miks. p.	E 19 Miks.	30 G 19 Gerg.
13 Hétfő	Kálmán v.	Ede	1 B. a Pokr.
14 Kedd	Kallistus pk.	Kallistus	2 Cyprian

Felelős szerkesztő:
BITTERMANN NÁNDOR,
laptulajdonos és kiadó.

HIRDETÉSEK.

Pályázat.

Bács-Bodrogh vármegye Ó-Kér községében megírt állatorvosi állásra, melylyel o. é. 400 frt készpénz, nappali látogatásért 20 kr, éjjeli látogatásért 40 kr, tehen vagy loellésnél segédkezésért 2 frt és a szabályrendeletileg megállapított husszemle díjak élvezete jár, ezennel pályázat nyitattik.

Felhívtnak ennélfogva mindazon okleveles állatorvosok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, ez iránti kérvényeiket **f. évi október hó 25-éig** alulírott nál nyújtsák be.

A választási határnap a kérvények beérkezete után fog kitűzteni.

Kelt Ujvidéken, 1890. évi október hó 1-én.

Főszolgabíró hiv. távol:

Zsigmond Dénes,
szolgabíró.

3-2

Zombor, 1890 Bittermann Nándor könyv- és könyvendéjéből

Fodrásznő.

Ezennel bátorodom a nagytekintetű urnőknek szives tudomására adni, hogy Budapestén történt gyakorlatom után, ma azon kedvező helyzetben vagyok, hogy a

fodrászat

terén, szokatlan kedvező feltételek mellett, a legkényesebb igényeknek is megfelelhetek.

Tisztelettel esedezem tehát a n. é. hölgyközönség előtt, miszerint a **hajfodrászattal** engem kegyesen megbizni méltóztatassanak.

Szives meghívásokat kérek címem alatt levelezőlap által teljesíteni.

Megkülönböztetett tisztelettel

KLEIN KAROLINA,

fodrásznő **Zomborban,**
bezdáni utca 161. sz. a.

3-3

Házias magyar konyhát tartok, s kifőzők megrendelés szerint, Szelenese, kalap-utca 224. sz. házban.

Bán Lovászi Borbála.

3-2

3929. szám.

A titeli járás főszolgabírájától.

k. ig. 1890.

Pályázat.

Káty községben megírt esedezt s évi 400 frt fizetéssel javadalmazott segédjegyzői állásra pályázat nyitattik.

Pályázni kívánók felhívtnak, miszerint okmányokkal kellőleg felszerelt s a magyar, német és szerb nyelv tudását is igazoló folyamodványukat **folyó évi október hó 25-ig** bezárólag ezen hivatalnál nyújtsák be.

A választás folyó évi október hó 27-én fog Kátyon megtartani.

Titel, 1890. évi október hó 4-én.

Dr. Nagy Kálmán,

főszolgabíró.

3-1

Kiadó lakás.

Az Eötvös körút és a csopontai-utca sarkán lévő 575. számú, Kolarits Uros-féle házban egy 3 szobából, konyhából, pincéből stb. álló lakás **azonnal** kiadandó.

Ugyanezen házban kiadandó **azonnal** egy **bolt-helyiség** egymagában külön, avagy egy vagy két szobával, konyhával stb.

Bővebb értesítés nyerhető **dr. Pávlovits Jenő** ügyvéd irodájában.

2-2

Értesítés.

Bátorodom ezennel az igen tisztelt urnőknek szives tudomására adni, hogy Budapestén egy elsőrangú női divatszalonban szerzett tapasztalataim folytán azon kedvező helyzetben vagyok, hogy a **női ruhakészítés** terén, igen kedvező árak mellett, a legkényesebb igényeknek is megfelelhetek.

Tisztelettel kérem tehát a n. é. hölgyközönséget, miszerint b. megrendeléseikkel engem megtisztelni kegyeskedjenek.

Tisztelettel

Karkisch Mária,

Zomborban, dob-utca 228. sz. a.

3-2

3764. szám.

kig. 1890.

Pályázati hirdetmény.

Gara községében üresedésbe jött és évi 300 forint fizetéssel javadalmazott községi irnoki állásra ezennel pályázatot nyitok és a választás határnapjául **folyó évi november hó 5-ik napjának délelőtti 9 óráját** tűzöm ki.

Felbívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, miszerint szabályszerűleg felszerelt kérvényeiket hozzám f. é. november hó 4-éig benyújtsák.

Baja, 1890. október hó 3-án.

Latinovits Gyula,

főszolgabíró.

3-2

Dr. Szabó Chinolin-fogpora.

Ezen fogpor, melyet dr. Szabó Sándor helybeli fogorvosnak sikerült összeállítania, hosszabb használat után nemcsak a fogaknak **élénk fehérséget** kölcsönöz és a foghust **fölfrissíti** és **erősíti**, de Chinolin — e kitűnő antiseptikus szer — tartalmánál fogva a szájürben az **erjedést** és az abból származó **kellemetlen száj-bűzt** megakadályozza; mi által a használatban levő fogporok fölött kiváló előnnyel bír.

Kapható: a helybeli gyógyszerárakban. Ára 40 kr.

Égész...
Fél...
Negye...
A lap...
küldem...
nek, a...
doncs...

Egyes szám

mert életük

Ezen ta

a vállalkozás

sét és eláta

ilyen vállalk

a vállalkozók

hőmérője. Vi

közöttük, aki

gyakorlat és

aztán nem is

el a munka t

okoskodnak:

és sampányiz

is lemehet m

számítása n

annál, aki az

vető, keveseb

tudja az ügye

ban sem mind

a másik, gyal

Hiszen a

bevásárlási fo

a sokoldalú v

előnyök, a ho

mind oly tény

árszabásnál d

fésszionátus v

már ez a körü

Innen van

eleddig legföle

az iskolák tata

kőmives kezélő

vállalatoknál,

kat szabna is.

teljesítendő m

szakjártassága

gálat tökéletes

van is az elég

rendszerint bel

tőle az igénybe

megesalják.

Nem monl

letet azok, aki

beli szokását,

az ajánlkozók

árkülönbözetek

Ez által a

állandóvá teszi.

tanusított szolg

s a kóbor szer

szesíteni, anélk

ízni engedné. M

is szükségképen

szorítja erre a li

Tehát nem r

ben a vármegye

adásoknál részes

közönség tapaszta

delem, mely melé

élő igényperek ki

nyúsége biztosítat

Viszont legye

olyan pontot, me

paraszt-vállalkozók

Van akárhány

nél a szakértelem

amennyiben szük

próbált emberből

rendszerint azokat

juk előtérbe tola

minden az övék, m

Ezekkel szemé

igát, a napszámost

lene. Az alispán ur

figyelembevételével

mert míg előtt me

is messze földről id

litották, addig most